حوكمی خۆشەویستی و عیشق لەئیسلامدا
لەگەڵ
گفتوگۆیەك لەگەل (قانع خورشید)دا

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحمد لله نحمده، ونستعينه ، ونستغفره، ونعوذ بالله تعالى من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا ، من يهد الله فلا مضل له ، ومن يضلل فلا هادى له، واشهد أن لا اله إلا الله وحده لا شريك له واشهد أن محمداً عبده ورسوله.

أما بعد .... فإن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدي هدي محمد (صلى الله عليه وسلم) وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار. والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى أله وصحبه وسلم أجمعين).وبعد

قال تعالى : ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [1].

قال تعالى : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ [2].

قال تعالى : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً ﴾[3] .

دوژمنەكانی ئیسلامو مرۆڤایەتی دەمێكی زۆرە لەهەوڵی ئەوەدان پلانێكی تۆكمە دابڕێژن بۆ ئەوەی (كوڕان) و (كچانی) خاوەن بڕوایەكی بەتینو خاوەن ئیمانێكی بەهێز لەدینە جوانەكەیان كە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هێناویەتی هەڵی بگەڕێننەوە ئەویش بەناوی تازەگەری و مافی تاكو مافی مرۆڤ و ئازادییە كەسییەكانو مافی ئافرەتو ....هتد، لەگەڵ ئەوەدا بەدەیان ناوی دیكەیان دۆزیوەتەوە تەنهاو تەنها بۆ سەرلێشێواندنی گەنجانمانەو هیچی تر، چونكە گەر كەمێك بڕوانینە ئەو مێژووە پڕ لەناهەموارییەی كە ئەو نەتەوانە تووشی هاتوون جگە لەخراپەو بەد ڕەوشتی زیاتر هیچی تر نابینینەوە، بەڵام سەد مخابن كە گەنجانمان بەقسەو شتە پڕو پووچەكانیان هەڵدەخەڵەتێنو شوێنیان دەكەون ، لێرەدا هەوڵ نادەم زۆر بنووسمو زۆریش باسبكەم ، بەڵكو ئەوەی من نیازمە لەم نامیلكەیەدا بیخەمە ڕوو تەنها ئەوەیە كە گەنجانو لاوانمان چ كوڕ بێت یان كچ لەكاری بەد ڕەوشتی دووریان بخەمەوە، یان هیچ نەبێت ئاگاداریان بكەمەوە بۆ ئەوەی منو ئەوانیش لەو كارە ناشیرینو دوور لەبەها ڕەوشتییە ڕزگارمان بێت ، جگە لەوەش لە خەشمو تورەیی خودا ڕزگارمان بێتو بكەوینە بەر ڕەحمەتە فراوانەكەیو لەگەڵ ئەوەشدا بمانخاتە نێو بەهەشتە پانو بەرینەكەیەوە إنشاء الله، خوای گەورە لەقورئانی پیرۆزدا دەفەرموێت : ﴿ الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴾[4]. واتە " دۆستان و خۆشەویستان لەڕۆژی قیامەتدا هەموو دەبنە دوژمنی یەكتری جگە لەوانەی كە لەخودا ترساون ".وە پێشەوا (ابن القيم) – ڕەحمەتی خودای لێبێت– دەفەرموێت " ناكرێت لەدڵێكدا دوو شت كۆبكرێتەوە،ئەویش خۆشەویستی خودای گەورەیە لەگەڵ خۆشەویستی ئافرەتێكی نامەحرەم ،

---

[1] سورة النور ، أية ٥١.

[2] أل عمران ، أية ١٠٢.

[3] ألنساء ، أية ١.

[4] الزخرف ، أية ٦٧.

چونكە تەواو ئەو دوو شتە پێچەوانەی یەكترین ".بۆیە برا بەڕێزەكانم ، خوشكە بەڕەوشتەكانم ، لەژیاندا مرۆڤ كاتێك بەختەوەر دەبێت كە هەرچی شتێك بكات دوای ماوەیەك شانازی پێوە بكات نەك لەتەمەنی لاوێتیدا هەڵبسێت بەئەنجامدانی چەند كردەوەیەك كە دوور لەژیریو دوور لەبەها ڕەوشتییەكان بێت ، چونكە دوای ئەوە خەمی بۆ دەخواتو پەنجەی پەشیمانی دەگەزێت ، بۆیە لەپەندێكدا هاتووە كە دەڵێت " ڕەوشتی جوان وەك ئاڵتون وایە ، بازاڕیشی نەبێت هەر ڕێزو نرخی خۆی هەیە". بائێمەش پێكەوە هەوڵ بدەین ئەو ڕەوشتە جوانە بەكردەوەكانمان ناشیرینی نەكەین ، ئەگینا لەزەرەرمەندەكان دەبین.

وە گەر لەم نامیلكەیەدا هەندێ شتم باسكرد ئەوا إنشاء ألله بەگوێرەی توانا هەمووی لەقورئانو سوننەتەوە وەرگیراوە ، وە خۆم پێش هیچ شتێك ناخەم لەبەر ئەوە ئەم نامیلكەیەم گومانی تێدا نی یە كە كەمو كوڕی تێدایە بەڵام گرنگ ئەوەیە مرۆڤ ڕۆژانە بەهەڵەكانیدا بچێتەوەو هەوڵی ڕاستكردنەوەی بدات ، بەو هیوایەی توانیبێتم شوێنكەوتەی پێغەمبەری خودابم (صلى الله علیه وسلم) كاتێك پێمان دەفەرموێت : (بلغوا عني ولو آیة)[٥] . واتە " لەمنەوە بیگەیەنن گەر تەنها ئایەتێكیش بێت"، وە داواكارم لەخودای گەورە لەكەمو كوڕی یەكانم ببورێتو منو ئێوەش بخاتە سەر ڕاستە شەقامی ئیسلامەتیو عیلمی نافعیشمان پێ كەرەم بكات و لەنەزانینو جەهالەتی سەردەمیانەو لاسایی كردنەوەی تاكەكان بەكوێرانە بەدوورمان بگرێت .

مانای خۆشەویستی :

خۆشەویستی لەزمانی عەرەبیدا (الحب)ی پێ دەوترێت ، لەبنچینەدا زۆر مانای لەخۆی گرتووە ، بۆیە ڕای زۆر هەیە لەسەر مانای خۆشەویستی بەڵام لێرەدا من بەكورتی باسی لێوە دەكەم بۆئەوەی پوختەیەك دەربارەی خۆشەویستی بزانین ، ئەوانیش :

١_ هەندێك پێیان وایە لەوەوە وەرگیراوە كە كاتێك بارانێكی زۆر دەبارێت بەڕێژەیەك كە ئاو بەرز دەبێتەوە ، بۆیە بەو شتە دەوترێت (الحبـاب)، ئەمەش لەبەر ئەوە وتراوە چونكە خۆشەویستیش كاتێك لەدڵدا دروست دەبێت ئەوا بەڕێژەیەك دەبێت كە دڵ دەست دەكات بەكوڵە كوڵ واتە دڵ دەكوڵێت.

٢_ هەندێكی تر دڵیان بەناوكی شت واتە ناوەڕۆك پێناسە كردووە ، چونكە دڵ ناوەڕۆكی لاشەی مرۆڤەكانە ، وە خۆشەویستیشیان بەناوەڕۆكو ناوكی دڵ دەست نیشانكردووە.

٣_ یاخود هەندێكی تر ئەوە دەڵێن كە خۆشەویستی بریتی یە لەو ڕاپەڕینەی كە لەدڵەوە هەڵدەگیرسێتو دواتر مێشكو دواتر لاشەش داگیر دەكات.

ئەو شیكردنەوانەی كە لەسەر مانای خۆشەویستی دەكرێن دەتوانین بڵێین هەموو لەچوارچێوەیەكدا دەخولێنەوە ئەو چوارچێوەیەش بریتی یە لەوەی كە خۆشەویستی ئەو هەستەیە كە لەناخی تاكدا دروست دەبێت بەڕەچاوكردنی ئایینو كۆمەڵێك دیدو بۆچوونو شێوەو پەیوەندی یەكترناسین و تێكەڵاوی كۆمەڵگا ...هتد

جۆرەكانی خۆشەویستی :

لەئاییی پیرۆزی ئیسلامدا دوو جۆر خۆشەویستی دەست نیشان كراوە :

یەكەمیان : خۆشەویستی یەكی دروستەو مرۆڤ پێی تاوانبار نابێت ، بەڵكو گەر ئەنجامی نەدات ئەوا زیان لەئیمانەكەی دەداتو ئیمانەكەی پێی لاواز دەبێت ، بۆیە بەخۆشەویستی یەكی دروست لەقەڵەم دەدرێت.

---

[٥] متفق علیه.

دووەمیان : خۆشەویستی یەکی حەرامو قەدەغە لێکراوە کە زیان لەئیمانی مرۆڤ دەدات گەر تێی بکەوێت ،وە کاریگەرییەکی خراپیش دەکاتە سەر جۆری یەکەم ، واتە ئەو جۆرە خۆشەویستییانەی کە دروستە ، پێی لەکەدار دەکرێتو کاریگەری لەسەر زۆر بەهێز دەبێت ، بۆیە لێرەدا دێینە سەر هەردوو جۆرەکە ، ئەوانیش :

جۆری یەکەم : خۆشەویستی دروست : بریتی یە لەو جۆرە خۆشەویستی یە کە پێویستە لەمرۆڤدا هەبێتو مرۆڤ پێی تاوانبار نابێت وە بەپێچەوانەوە گەر لەهەر کەسێکدا نەبێت ئەوا پێی تاوانبار دەبێتو بەهۆیەوە ئیمانەکەی لاواز دەبێت ، هەر سەبارەت بەخۆشەویستی دروست ئیمامی ئیبنولقەیم ئەلجەوزی (ڕەحمەتی خودای لێبێت)چوار جۆر خۆشەویستی دروستو حەلاڵی بۆ باسکردوین [1]، ئەوانیش :

١_ خۆشەویستی خودای گەورە : ئەم خۆشەویستی یە واجبە لەسەر هەموو بەندەیەك دەبێت بەپلەی یەکەم خودامان خۆش بوێت بەشێوەیەك کە هیچ کەسو هیچ دروستکراوێکمان وەکو خودای گەورەو هاوشێوەی ئەو خۆش نەوێت.

خودای گەورە لەقورئانی پیرۆزدا دەفەرموێت : ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللّهِ أَندَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّهِ وَالَّذِينَ آمَنُواْ أَشَدُّ حُبّاً لِّلّهِ ﴾[2]. واتە " ئەو کەسانەی کە غەیری خودایان خۆش دەوێت وەکو خۆشویستنی خودا ، بەلاَم کەسانی ئیماندار خودایان لەهەموو کەس زیاتر خۆش دەوێت ". کەواتە لێرەدا خۆشویستنی خودا یەکێکە لەخاڵەکانی ئیمان لەمرۆڤدا ، بۆیە زۆر کەس دەبینیت کەسێك یان شتێکی خۆش دەوێت بەشێوەیەك کە هاوشێوە ی خۆشویستنی خودا یاخود بگرە زیاتر ئەوا ئەو کەسە ئیمانی بەخودا تەواو نیە ، وەکو یەکێك لەشاعیرە موشریکەکانی عەرەب لەشیعرێکیدا بەیارەکەی دەڵێت (خۆشویستنی تۆ لەیەکتاپەرستی زیاتر بەلامەوە بەنرخە).

بەڕاستی ئەمە کوفرێکی ڕوونو ئاشکرایە، هەروەها خودای گەورە دووبارە بۆئەوەی تەواو لەسەر بەندەکانی دوپاتی بکاتەوەو تاقییان بکاتەوە لەئایەتێکی دیکەدا پێمان دەفەرموێت : ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾[3] . واتە "ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) پێیان بڵێ باوکەکانتان وە کوڕەکانتان وە براکانتان وە خێزانەکانتان وە عەشیرەتو نەتەوەکانتان وە هەموو ئەوسەروەتو سامانەی بەدەستتان هێناوە وە ئەو بازرگانیەی کە دەترسێن لەدەستتان بچێت وە ئەو خانووانەی کە پێی ڕازین لەخوداو پێغەمبەرو جیهادکردن لەپێناوی خودا خۆشتر دەوێت ". واتە نابێت هیچ لەوانەی کەباسکرا لەخوداو پێغەمبەرو جیهادکردن لەپێناوی خودادا زیاتر خۆشمان بوێت چونکە ئیمانمان بەخودا لاواز دەبێت یاخود نامێنێت و گەر بەو شێوە بمرین ئەوا خودا پەنامان بدات دەچینە دۆزەخەوە لەکاتێکدا خودا لێمان نەبورێت.

٢_ خۆشویستنی پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) :[*] بێگومان ئەمیش یەکێکە لەپایە هەرە بەرزەکانی ئیمان ، چونکە پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی : ((لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده وولده والناس أجمعين))[4] . واتە " هیچ کەسێك لەئێوە ئیمانی نیە تاوەکو منی خۆشتر نەوێت لەباوکیو کوڕەکەیو هەموو خەڵکی ".

کەواتە برا ئازیزەکانم ، خوشکە بەڕێزەکانم ، لەکاتێکدا خەڵکی نوستون ، یاخود لەکاتێکدا خەڵکی ئاگاداری نێوانتان نین کە خەریکی ناردنی میسەجن لەبۆ یەکتری وە دەیانو سەدان میسەج لەناویدا دەنوسن (تۆم لەهەموو کەس خۆشتر دەوێ) یاخود دەنوسن (ژیانم لەپێناوتدا فیدا دەکەم) یاخود (هەموو دونیا دەکەم بەقوربانت) یاخود یاخود .... زۆرێك لەو وشەو نامانەی کەوا تەنها خۆتان دەتوانن باسی بکەن ، بۆیە لێتان دەپرسم ، ئایا ئەو کەسەی خۆشتان دەوێت لەپێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) زیاتر خۆشتان دەوێ ؟! یاخود هاوشانی ئەوی دەکەنەوە

---

[1] الجواب الكافي ، ص ٢٢٦.

[2] البقرة ، أية ١٦٥.

[3] سورة التوبة ، أية ٢٤.

[*] تێبینی : لێرەدا ئیمامی ئیبنولقەیم ئەلجەوزی (ڕەحمەتی خودای لێبێت) لەخاڵی دووەمدا تەنها نوسیویەتی (ئەو کردارانەی کەوا خودا خۆشیانی دەوێت) بۆیە لەبەر تایبەتکردنەوەی خاڵەکەو دەقی فەرمودەکان کەوا خستومەتە ڕوو ئەو ناونیشانەی سەرەوەم بۆی داناو ناونیشانەکەی ئەوم گۆڕی.

[4] متفق عليه.

لەخۆشەویستیدا ؟! یاخود دینەکەتان لەپێناودا دەدۆڕێنن ؟! خوشکە شیرینەکانم ، برا بەڕێزەکانم گومانم نیە کە هەندێکتان تەنها بەدەم دەڵێن : نەخێر بەو شێوەیەش نیەو ئێمە موسوڵمانین ! ! ، بەڵام ئایا لەدڵو کرداریشتاندا وەڵامەکەی وایە؟ ئایا دینەکەتان لەبۆ خۆشویستنی بەندەیەك نەدۆڕاندووە ؟ دووەم کەس لەباشترینی ئەم ئوممەتە کە ئیمامی عومەرە (ڕەزای خوای لێبێت) کاتێك بەپێغەمبەری خودای فەرموو (صلى الله عليه وسلم) : وەڵاهی ئەی پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) تۆم لەهەموو کەسێك لەم جیهانەدا زیاتر خۆش دەوێت تەنها لەنەفسی خۆم نەبێت ، ئایا دەزانن پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) چی پێ فەرموو ؟ سوێن بەخودا پێی فەرموو وەڵاهی ئەی عومەر ئیمانت تەواو نیە تاوەکو منت لەنەفسی خۆت خۆشتر نەوێت ، بۆیە ئەویش بەپێغەمبەری فەرموو (صلى الله عليه وسلم) : سوێند بەپەروەردگار ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) تۆم لەنەفسی خۆم خۆشتر دەوێت ، پێغەمبەر خوداش (صلى الله عليه وسلم) پێی فەرموو : ئێستا ئیمانەکەت تەواوە ئەی عومەر ، بۆیە ئەی لاوەکانی هاودینو هاونیشتمانم ئەی ئەو کەسانەی کەوا دوای چەند ساڵێکی دی هەریەکەو بەپێی بەهرەو تواناو پسپۆری خۆی لەشتێکدا خزمەت بەدینو نیشتمانەکەی دەکات لەم ولاتەدا ، باوریابین و بەئاگا بێینەوە شەیتان بەفێڵەکانی لەخشتەمان نەباتو سەرمان لێ نەشێوێنێت بەوەی توشی تاوانی عیشقمان بکات تاکو وەهامان لێدەکات توشی زیناو بەدڕەوشتیش دەبین ، خودای مەزن منو ئێوەش لەو تاوانە بپارێزێت (إنه ولي ذلك والقادر عليه).

٣_ خۆشویستنی خەڵکی لەبەر خودای تاكو تەنها : ئەم خاڵەش وەکو ئەوانەی پێشووتر دیسانەوە بەندە بەئیمانەوە ، چونکە پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی : ((من أحب لله وأبغض لله وأعطى لله ومنع لله فقد استكمل الإيمان))[٥]. واتە "هەرکەسێك لەبەر خودا خەڵکی خۆش بوێتو لەبەر خوداش حەزی لەخەڵکی نەبێت ، وە لەبەر خودا ببەخشێتو لەبەر خوداش دەست هەڵبگرێت لەبەخشین ، ئەوا ئیمانەکەی تەواوو کاملە ".

ئازیزەکانم ، هاودینەکانم واتا دەبێت ئێمە کەسانی چاکمان خۆش بوێت وە تەنها ئەو خۆشویستنە لەبەر خودا بێت ، نەك لەبەر پارەو پول یاخود پلەو پایە یاخود بۆ کارێکی دونیایی ...هتد ، وە کاتێکیش ڕقمان لەخەڵکی هەڵدەستێت با تەنها لەبەر پەروەردگار بێت ، نەك لەبەر مەبەستێکی شەخسیو کاروباری دونیایی ، بۆنمونە خەڵکی وەها هەیە حەزی لەخوداو پێغەمبەرو ئیسلام نیە ، نابێت تۆ خۆشت بوێتو بەپیاوچاکی دابنێیتو دۆستایەتیو ڕەفیقایەتی بکەیتو خۆشت بوێت ، دەبێت تۆ ڕقت لێی بێتو خۆشت نەوێت تەنها لەبەر خودا نەك شتی دیکە ، هەروەها پێغەمبەر خودا (صلى الله عليه وسلم) لەباسی ئەو حەوت جۆرە تاقمەی کەوا لەڕۆژی قیامەتدا دەچنە سێبەری عەرشی پەروەردگارەوە لەکاتێکدا هیچ سێبەرێك نیە جگە لەو سێبەرە نەبێت ،دەربارەی کۆمەڵێك لەوانە فەرموویەتی : ((دوو کەسن کە لەبەر ڕەزامەندی خودا یەکترییان خۆش دەوێتو هەر لەبەر ڕەزامەندی خوداش دوور دەکەونەوە لەیەکتریو واز لەیەکتری دەهێنن)).

٤_ خۆشویستنی هاوسەرو خێزان : بێگومان ئەم جۆرە خۆشەویستی یە پێی دەوترێت (خۆشەویستی سروشتی) ، چونکە مرۆڤ زۆربەی ساتەکانی ژیانی لەگەڵ هاوسەرو منداڵو دایكو باوكو خوشكو براکانیدا دەژی بۆیە بەحوکمی ئەو لێك نزیکیە وا لەو کەسە دەکات کە خۆشەویستییەکی بەرفراوانی هەبێت لەبۆ ئەوان ، وە ئەم جۆرە خۆشەویستیەش ڕێگە پێدراوو دروستە وە لەگەڵ ئەوەشدا گەر مرۆڤ ئەو کەسانەی خۆش نەوێت کە باسمانکرد ئەوا تاوانبار دەبێتو کارێکی ناپەسەندی ئەنجامداوە ، بۆیە عەمری کوڕی عاص (ڕەزای خوای لێبێت) پرسیاری لەپێغەمبەری خوداکرد (صلى الله عليه وسلم) و پێی فەرموو : (يا رسول الله أي الناس أحب إليك) واتە " کێ لەلای تۆ زۆر خۆشەویستە ؟ پێغەمبەری خوداش (صلى الله عليه وسلم) پێی فەرموو : (عائشە) ئەویش فەرمووی : (من الرجال) واتە "ئەی لەپیاوان ؟" پێغەمبەری خوداش (صلى الله عليه وسلم) پێی فەرموو : (أبوها) واتە "باوکی" کە باشترین هاوەڵی پێغەمبەری خودا بوو (صلى الله عليه وسلم) کە ئەبو بەکری صدیقە (ڕەزای خوای لێبێت) [٦] .

---

[٥] صحيح الجامع ، رقم (٥٩٦٥).

[٦] صحيح الجامع ، رقم (١٧٧).

برایانی خۆم خوشکە ئازیزەکانم هەموو ئەو خالآنەی پێشوو کە باسمانکرد واجبە لەهەمووماندا هەبێت ، بە نەبوونیشی پێی تاوانبار دەبین‌و زیان دەگەیەنێت بەئیمانمان ، بۆیە لێرەدا پێش ئەوەی باسی جۆری دووەم بکەین کە خۆشەویستی یەکی نادروستەو لەئیسلامدا حەرامە پێویستە تیشک بخەینە سەر خالێك ئەویش لەڕووی شێوازو جۆرەوە هاوتایە لەگەڵ جۆری دووەمدا بەلأم ئەم خالە دروستە بەکۆڕای زانایان‌و بگرە چەند فەرمودەیەکی دروستیشمان لەبەردەستدایە لەبۆ سەلماندنی وتەکانمان ، ئەویش (خۆشەویستی نێوان کوڕان‌و کچان)ە، بێ ئەوەی پەلە بکەین لەبابەتەکەدا پێویستە ئێوەی ئازیز بزانن‌و تێبگەن کە مەبەستمان چ خۆشەویستییەکە ، سەرەتا باسی فەرموودەیەك دەکەین کە ئیبن‌و عەباس بۆمانی دەگێڕێتەوە ئەمیش دەقی فەرموودەکەیە ((وعن ابن عباس قال كان زوج بريرة عبدا أسود يقال له مغيث كأني أنظر إليه يطوف خلفها في سكك المدينة يبكي ودموعه تسيل على لحيته فقال النبي صلى الله عليه وسلم للعباس يا عباس ألا تعجب من حب مغيث بريرة ؟ ومن بغض بريرة مغيثا ؟ فقال النبي صلى الله عليه وسلم لو راجعته فقالت يا رسول الله تأمرني ؟ قال إنما أشفع قالت لا حاجة لي فيه))[٧] . واتە " (بەریرە) پیاوەکەی ناوی (مغیث)بوو کەبەندەیەکی ڕەش پێست بوو، ئەو پیاوە لەڕێگاکانی مەدینە بەدوای (بەریرە)دا دەڕۆیشت‌و دەگریا بەشێوەیەك کەفرمێسکەکانی ڕیشی تەڕکردبوو لەبەر ئەوەی زۆر ئەو ئافرەتەی خۆش دەویست بەلأم لەیەکتر جیاببوونەوە ، پێغەمبەری خوداش (صلى الله عليه وسلم) بە عەباسی فەرموو : ئایا سەرت سوڕ نامێنێ لەو خۆشەویستییەی کەوا (مغیث) بۆ (بەرەیرە)ی هەیە؟ بۆیە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) چوو بۆلای (بەرەیرە)و داوای لێکرد دووبارە بگەڕێتەوە بۆلای ، ئەویش پێی فەرموو : ئەی پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) فەرمانم پێ دەکەی ؟ پێغەمبەری خوداش (صلى الله عليه وسلم) پێی فەرموو : نەخێر بەڵکو تکات لێدەکەم ، ئەویش پێی فەرموو : من هیچ پێویستم بەو نیە ، واتا خۆشم ناوێ ".

هەروەها پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) لەفەرموودەیەکدا فەرموویەتی : ((لم ير للمتحابين مثل النكاح))[٨] . واتە " نەمبینیوە بۆ خۆشەویستان وەکو مارەکرن" واتە باشترین چارەسەر بۆ خۆشەویستی ئەوەتا تۆ مارەی بکەیت ، کەواتە ئێستا گەیشتینە سەر ئەسڵی باسەکەمان کە باس لەجۆری خۆشەویستی دەکەین لەنێوان کوڕان‌و کچاندا کە خۆشەویستییەکی دروستە بەو پێیەی کە گەر کوڕێك ئاکارو ڕەوشت‌و دینی کچێکی بەدڵ بێت بێ ئەوەی پەیوەندی خۆشەویستی ببەستێت لەگەڵیدا وە بێ ئەوەی نەزەرو تەماشای نادروست‌و حەرامی بکات ، وە بێ ئەوەی تلیفۆن‌و چاوپێکەوتن‌و دانیشتنی نادروستی لەگەڵدا بکات وە بێ ئەوەی مەبەستی ڕابواردن‌و گاڵتە پێکردن‌و ئابڕوو بردنی بێت هەموو ئەمانە دەبێت ڕەچاوبکات ، وە دواتر دەبێت بچێتە خوازبێنی ئەو کچە گەر کچەکەو خانەوادەکەی پێی ڕازی بوون ئەوا مارەی دەکات ، وە بەپێچەوانەوە گەر کچەکەو خانەوادەکەی پێی ڕازی نەبوون ئەوا دەبێت دەست هەڵبگرێت لەو خۆشەویستییەو وازی لێبهێنێت ، واتە نابێت لەدڵیدا بەشێوەیەك جێگیری بکات کە دەرچوونی مەحاڵ بێت چونکە ئەو کاتە دەچێتە جۆری دووەمەوە کە دەبێتە گوناه و بەتاوان بۆی دەژمێردرێت ، بۆیە بەو شێوەیەی کە باسمکرد سەبارەت بەوەی کە خۆشەویستی لەنێوان کوڕان‌و کچاندا دروستە وە جگە لەو مەرجانەی کەباسکران ئەوا دەبێتە نادروست ، والله أعلم.

بۆیە برا خۆشەویستەکانم ، خوشکە ئیماندارەکانم لەم سەردەمەدا کۆمەڵێکی زۆر لێرەو لەوێ هەڵدەستن هەندێ شت بڵاو دەکەنەوە سەبارەت بەعیشق‌و سەبارەت بەخۆشەویستی بۆ سەلماندنی قسەکانیان کۆمەڵێك شیعری شاعیران یاخود نوسین‌و وتەی کۆمەڵێك کەس کە ئەسڵەن لەڕووی بیروباوەڕەوە ڕوخاون جگە لەوەش لەو ڕوەشەوە هەڵدەستن بەبلأوکردنەوەی کۆمەڵێك شوبهەو شتی نابەجێ بۆ حەلألکردنی ئەو شتە خراپانە ، خودا پەنامان بدات ، بۆیە با بەقسەی هیچ کەسێك هەڵنەخەڵتێین‌و باوەڕ بەقسەی هیچ کەسێك نەکەین تاکو فەرموودەی خوداو پێغەمبەرەکەی محمد(صلى الله عليه وسلم) وەستاوە ، چونکە تەنها ئەو دوو شتە دەبێتە مایەی ئەوەی کە لەڕێ لانەدەین گەر بەچاکی دەستی پێوە بگرین ، بەپشتیوانی خودا لەپاری دووەمی باسی (عیشق) دا بەکورتی وەلأمی ئەو ڕەشنوسکارە دەدەینەوە بۆئەوەی چیدی کوڕان‌و کچانی ئیماندار

---

[٧] رواه البخاري ، وجاء في الصحيح الجامع برقم (٧٩٣٦) ،وصحيح أبو داود ، وصحيح سنن ابن ماجة برقم (٢٠٧٥) ، وصحيح سنن النسائي برقم (٥٤١٧).

[٨] السلسلة الصحيحة ، رقم (٦٢٤) ، وصحيح سنن ابن ماجة برقم (١٨٤٧).

بەشتە نابەجێیەکان نەکەونە داوی تاوانە گەورەکانەوە کە هەموو تاوانێکی بچووك بەردەوامبوون لەسەری سەرت لەتاوانە گەورەکانەوە دەردەکات ، بەو هیوایەی بتوانین شتە ڕاستەکانی ئیسلامو دیوە جوانو پاکەکانی ئەم ئایینە لەبۆ خەڵکی ڕوون بکەینەوە ، لەگەڵ ئەوەشدا بەدرێژیی باسی مانای عیشقو حوکمی عیشقو چەندین شتی دیکە دەکەین بۆئەوەی بۆ ئەو نوسەرەو خوێنەری بەڕێزیش ڕوون بێتەوە حوکمی عیشقو خۆشەویستی چیە؟.

جۆری دووەم : خۆشەویستی نادروست : بریتی یە لەو جۆرە پەیوەندی یەی کە کوڕێك لەگەڵ کچێکی نامەحرەمدا دەیبەستێت تادەگاتە ئەوەی کەتێکەڵاوی‌و پەیوەندی نهێنی‌و کورتە نامەو یەکتر بینین‌و نەزەرکردن‌و چەندین تاوانی دیکە ، بەم جۆرە خۆشەویستی یەش دەوترێت (عیشق) ، کەواتە لێرەدا ئەو یاسایەمان بۆ دەرکەوت کە (هەموو خۆشەویستی یەك عیشق نیە ، بەڵام هەموو عیشقێك خۆشەویستی یە) واتە عیشق بەشێکە لەخۆشەویستی ، ئەو بەشەیە کە بەهیچ شێوەیەك دروست نیە ، وە ئەوەش دوپات دەکەمەوە نە لەقورئانی پیرۆزو نە لەفەرموودە ڕاستەکانی پێغەمبەردا عیشق نەهاتووە ، تەنها یەك فەرموودەی هەڵبەستراو نەبێت کە بەم شێوەیە بۆی هەڵبەستراوە ((من عشق وكتم وعف فمات فهو شهيد))[9] . واتە "هەرکەسێك عیشقێك بکات بەپەنهانی‌و بەپاکێتی‌و بەو شێوە بمرێت ئەوا بەشەهید دەژمێردرێت". وە جگە لەم دەقە چەندین دەقی دیکەش هاتووە بۆیە هەرهەموویان پلەی (موضوع) یان هەیە دیسانەوە لەوەڵامی نوسەری ڕەشنوسی (عیشق لەنێوان عەقڵ‌و ئاییندا) بەدرێژیی باسی لێوە دەکەین .

بۆیە لێرەدا ئەوەی کە مەبەستمان بوو بەکورتی خستمانە ڕوو وەکو باسمانکرد لەسەرەتاوە خۆشەویستی دوو جۆرەوە جۆری یەکەمیان دروستەو جۆری دووەمیان ئەم خاڵەیە کە دروست نیە ، وە ئەم جۆرەیان پێی دەوترێت (عیشق) کەواتە بەکورتی خۆشەویستی دروست‌و نادروست هەیە ، بەڵام عیشق تەنها یەك حوکمی هەیە ئەویش نادروستە ، بۆیە تەنها ئەوەندە لەخۆشەویستی دووەم دەدوێن بەو ئامانجەی کە زوو بچینە بابەتەکانی تر تاکو دوای تەواوبوونی هەمووی بگەینە سەر باسی (عیشق) بەشێوەیەکی گشتی ، خودای گەورە من‌و ئێوەش بپارێزێت لێی‌و دوورمان بخاتەوە لەهەموو شتێك کە پێی ڕازی نیە.

خۆشەویستی (عیشق) لەنێوان کوڕان و کچان [*]

گەر وردبینەوە لەئایینی پیرۆزی ئیسلام دەبینین هەموو شتێکی بۆ ڕوون کردووینەتەوە تەنانەت بەزیادەشەوە لێرەدا پێویستە لەسەرمان شوێنکەوتووی ئەو دینە بین گەر خۆمان بە موسوڵمان لەقەڵەم دەدەین، بۆیە لێرەوە ڕوو دەکەمە ئەو برایانەی کەوا هەموو ژیانیان پڕە لە خەم و ماتەم و ئێش و ئازاری لەبن نەهاتووی خۆشەویستی کە کچ لایان بووەتە هەموو ژیانیان کە بەڕاستی ڕۆژانیان سەرقاڵبوونە بەشوێنکەوتنی کچان لەخوێندنگاو زانکۆو پەیمانگاکان هەروەها شەوانیش بە ناردنی نامەی پڕ لە عیشق و سۆزو پەیوەندییە حەرامەکان کە بەڕاستی سەری لێ شێواندوون ، هەروەها بەو خوشکانەش دەڵێم کەوا لەناو خۆشەویستیدا غەرق بوونەو خۆیان بەو کارەوە سەرقاڵ کردووەو تادواتر وایان لێ دێت پەنا دەبەنە بەر خۆکوشتن و دواتر سەری خێزانەکەشیان شۆڕ دەکەن ئەمەیە عیشق؟! بائێمە ئەوە بزانین کە خۆشەویستی‌و عیشق لەسەر چی بنەمایەك بنیات دەنێین چونکە خوای گەورە لەقورئانی پیرۆزدا دەفەرموێت : ﴿ الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴾[10]. واتە " دۆستان و خۆشەویستان لەڕۆژی قیامەتدا هەموو دەبنە دوژمنی یەکتری جگە لەوانەی کە لەخودا ترساون ".

ئایا ئێمە ئەو خۆشەویستییە دەکەین ئایا لەبەر ڕەزامەندبوونی خودایە ؟ یاخود ئایا پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئەو کارەی ئەنجامداوە؟ یان هاوەڵان و شوێنکەوتوان بەو کارە هەڵساون؟ بێگومان هەرهەمووی نەخێرە چونکە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) چۆن بەکارێك ئەمر دەکات

---

[9] حديث موضوع ،السلسلة الضعيفة للشيخ لعلامة الألباني ، برقم (٥٨٧).

[*] لەژمارە (٧)ی وەرزی خوێندنی (٢٠٠٩_٢٠١٠)ی بلاوکراوەی زانست بلاوکراوەتەوە ، کەبلاوکراوەیەکی ئایینی‌و زانستی‌و ڕۆشنبیری یە ، لەلایەن دەستەیەك لەمامۆستاو خوێندکارەوە هەموو سەرمانگێکی وەرزی خوێندن دەردەچێت.

[10] الزخرف ، أية ٦٧.

كە ئابڕوی ئیمانداری تیادا بچێت. بۆیە گەر کەسێك ڕێگای خۆشەویستی‌و عیشق بگرێتە بەر ئەوا ڕێگای زیناکردنی گرتووەو بەخۆی نازانێت بەڕاستی لەم سەردەمەدا هەر کورو کچێك دەبینیت بەئارەزووی خۆیان چاویان بەرەڵا کردووە لەتەماشاکردنی یەکتریدا ، سەرەڕای ئەوەش پێغەمبەری خودا(صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت : (العين تزني وزناها النظر)[11] .

واتە "چاو زینا دەکات زیناکەشی تێڕوانینی حەرامە".

وە یەکێك لەشاعیرە عەرەبەکان لەدێڕە شیعرێکدا جوان باسی دەکات و دەڵێت"

نظرة فابتسامة فسلام فكلام فموعد فلقاء

واتە" تەماشاکردنێك و بزەیەکی سەر لێوان و سڵاوکردنێك گفتوگۆیەك و پەیمان بەستنێك و یەکتربینینێك" .

واتە کە چاو تەماشایەکی کرد ئیتر بەوەوە ناوەستێت تاکو تووشی زینات ئەکات و لەگەڵیدا کاری بەدڕەوشتی ئەنجام دەدەیت خوا پەنامان بدات یەکێك لەبانگخوازەکان دەگێڕێتەوەو دەڵێت"ڕۆژێك لەنوێژ بوومەوەو چوومە دەرەوە بینیم گەنجێك لەتەنیشت ئۆتۆمبیلەکەی ڕاوەستاوەو چاوەڕێم دەکات منیش نزیك بوومەوە پێی فەرمووم ئەی (شیخ) دەمەوێت تۆبە بکەم ، منیش وام زانی پیاوی کوشتووە یاخود تاوانە گەورەکانی ئەنجامداوە بەڵام پێی وتم کە هەموو ژیانی لاوێتی لە سەرقاڵ بوون بە کچان و عیشق بازی تەواو کردووە بۆیە دەیەوێت لەو کارە تەوبە بکات و ئیتر نەگەڕێتەوە سەری جارێکیتر. بۆیە بەڕاستی کەوتنە ناو داوی خۆشەویستی وات لێ دەکات لەدین دوورت بخاتەوە دواتر زینات پێبکات وە ابن القیم الجوزی (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرموێت : " کاتێك خوای گەورە ئەمر دەکات چاومان دابخەین لەئاستی نامەحرەمدا ئەوە ئەمر کردنە بە پاراستنی دامێنمان بەڵام کاتێك چاومان بەرەڵا دەکەین بەویستی خۆی چی بوێت ببینێت ئەوا لەگەڵیدا دامێنیشمان ناپارێزرێت بۆمان و ئەویش بەرەڵا دەبێت ". سوێند بەخوا کەسێك گەر لەئاستی نامەحرەمدا چاوی دابخات مەحاڵە تووشی تاوان ببێت وەجگە لەوەش هەست بەعیززەتی نەفس و ئیمان دەکات لەدڵ و دەروونیدا لێرەدا پرسیارێك دێتە ئاراوە ئەویش ئەوەیە بۆچی هیچ کورێك کچێکی خۆش ناوێت کە چاوێکی کوێر بێت یاخود قاچێکی شەل بێت یاخود هەر کەم و کورییەکی لاشەیی پێیەوە دیاربێت؟! وە هیچ کچێکیش نابینیت دوای کورێك کەوتبێت فەقیرو دەست کورت و شەلال و کوێر بێت و ئەمیش دڵداری و عیشق بازی لەگەڵدا بکات ؟! وە دەبێت چاك بزانین کەپێشینی ئەم ئوممەتە زۆربەی کات تێڕوانینی چاویان لەنێوان هەردوو پێیان دا بووەو لەوەش زیاتریان نەبینیوە ئایا ئەوان دڵیان نەبووە؟ یاخود ئارەزووی جنسییان نەبووە؟ یاخود ئەوان تامو چێژی دونیایان لا هیچ نەبووە؟ بەڵێ هەموو ئەمانەیان هەبووە بەڵام لەڕۆژی گەڕانەوەیان ترساون کە کاتێك لەبەرامبەر خودای تاك و تەنها دەوەستن نموونەش وەکو (حسان بن أبی سنان) ڕۆژی جەژن دەبێت دەچێتە دەرەوە کاتێك دەگەڕێتەوە ماڵەوە هاوسەرەکەی پێی دەڵێت : چەند ئافرەتی جوانت ئەمڕۆ بینی؟ ئەویش پێی دەڵێت : خوا پەنامان بدات .

هاوسەرەکەی پێی دەڵێت : ئەی چەند ئافرەتت بینی کەخۆیان ڕازاندبووەوە؟ ئەویش بەتووڕەییەوە پێی دەڵێت: بێ دەنگ بە سوێند بەخوا چاوم جگە لەبینینی نێوان هەردوو پێم هیچ شوێنێکی کەی نەبینیوە لەو ساتەوەی چوومە دەرەوە تاکو کاتی گەڕانەوەشم .

بۆیە دەبێت ئێمە لەزانکۆو پەیمانگاکاندا ئەوەندە چاومان بەرەڵا نەکەین کە بە ویستی خۆی لەکچانی ڕووت و نامەحرەم بڕوانێت دواتریش لەدڵدا جێگیر ببێت تاوای لێ دێت وێڵ دەبین بەدوای کچاندا هەروەها خوشکان چاوی ئێوەش سەرچاوەی زیناکردنە مەهێڵن لەژێر کۆنترۆڵتاندا دەربچێت و بەئارەزووی خۆی کوران گومڕاو سەرلێشێواو بکات بەدواتاندا‌و خۆتانیش پێیەوە ماڵ وێران بن.

---

[11] البخاري و مسلم.

ئەو هۆکارانەی کە دەبنە هۆکاری عاشقبوونی کوڕان وکچان [*]

لێرەدا باسی ئەو هۆکارانە دەکەین کە وا لەکوڕان و کچان دەکات بەدوای عیشق بازیدا بگەڕێن و واز لەدینە پاکەکەی ئیسلام بهێنن.ئەوانیش چەند بەشێکن یەکەمیان تێکەڵاوی کوڕان و کچانە لەزانکۆو پەیمانگاو خوێندنگاکان بەڕاستی هۆکاری سەرەکی ئەو تێکەڵاو بوونەیە چونکە کەم کەس هەیە بتوانێت بەئاسانی لەم سەردەمە پڕ لە ئارەزووە بازییە خۆی قورتار بکات و لەدەستی هەڵبێت چونکە ناتوانێت بە چاکی چاوی خۆی لەئاستی نامەحرەمدا دابخات وەکو خوای گەورە فەرمانی پێکردووین و دەفەرموێت : ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾[١٢] .

واتە"ئەی محمد(صلی الله علیه وسلم)بڵێ بەپیاوانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەنو داوێنیشیان بپارێزن" وە لەئایەتێکی دیکەدا بەئافرەتان دەفەرموێت : ﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾[١٣] . واتە " ئەی محمد (صلی الله علیه وسلم)وە بڵێ بەئافرەتانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەنو داوێنیشیان بپارێزن " .

بەڕاستی ئەم فەرمانەی خوای گەورە دەبێت لەنێوانماندا جێبەجێی بکەین بۆیە ئەگەر لاماندا لەم دینە ئەوا بێگومان دەکەوینە داوی خۆشەویستییەوەو دواتر تووشی تاوانە گەورەکان دەبین وەکو (ابن القیم الجوزی) ڕەحمەتی خوای لێ بێت دەفەرموێت : "ئەگەر کەسێك یەکەم جار سەیری کەسێکی نامەحرەمی کردو ئاسانکاری کرد بۆ جاری دووەم و زیادی کرد ئەوا تیری ژەهراوی بەری دڵی دەکەوێت تا دواتر شەیتان لەدڵیدا وەسوەسەو دوودڵی دەخاتە دڵیەوە تاوانەکەی لا جوان دەکاتەوە تالەدواییدا پێی دەڵێت زینابکەو دواتر تۆبەی لەسەر بکە کێشە نیە ".

(محمدی کوڕی واسع) یەکێکە لەپێشینی ئەم ئوممەتە ڕۆژێکیان سەردانی یەکێك لەهاوەڵانی دەکات کاتێك لەدەرگا دەدات ئافرەتێکی خزمەتکار دەرگاکە دەکاتەوە ئەمیش چاوی خۆی دادەخات و بەئافرەتەکە دەڵێت بانگی گەورەکەت بکە ئەویش دەچێت بانگی گەورەکەی دەکات و پێی دەڵێت هاوڕێ (کوێر)ەکەت لەدەرگایەو کاری پێتە ئەو ئافرەتە وادەزانێ ئەو پیاوە چاوی کوێرە ، بەڵام لەڕاستیدا لەئاستی نامەحرەم خۆی کوێرکردووە ئەگینا چاوی ساغ بووە.

یەکێکی دیکە لەهۆکارەکان تەماشاکردنی فلیم و درامای خۆشەویستییە بەڕاستی خوشك و برا لاوەکان زۆربەی کاتی شەوانە تەرخان دەکەن بۆ تەماشاکردنی فلیم و درامای عیشق و غەرامیات وە بێ ئەوەی بڕواننە تاوانەکەی و بزانن چی هۆکارێکی خراپ لەسەر دڵ و دەروون و لەسەر ڕەوشتمان دروست دەکات ئەم کارەش زیاتر خوشکان دەگرێتەوە بەڕاستی هەرچی فیلمێك بێت کە تێکەڵاوی تێدا هەبوو ئەوا تەماشاکردنی حەرامەو توشی بەدڕەوشتیت دەکات و کارە حەرامەکان لەلات ئاسان و جوان دەکاتەوە بۆیە دووورکەوتنەوە لەتەماشاکردنی ئەو جۆرە فیلم وزنجیرانە دەبێتە هۆی ئارام بەخشین بەدڵەکان و لەتاوانی عیشق و خۆشەویستیش دوورت دەخاتەوە.یەکێکی تر لەهۆکارەکان تێکەڵ بوونی کەسانێکە کە دوورن لە دینەوە یاخود دین سەرچاوەی یەکەمی ژیانیان نیە بۆیە زۆربەی کاتەکانیان هەر باسی عیشقەو هیچی تر جا گەر کوڕ بێت هەر باسی کچ دەکات و کچیش بێت خۆی بەباسکردنی کوڕانەوە خەریك دەکات بەڕاستی ئەو دانیشتن و تێکەڵاوی ئەو باسانەی کەباس دەکرێن هەمووی لەئاکاری ئیسلامیەوە دوورەو وە گومانی تێدا نیە کە ئەو کۆمەڵە کەسانە هیچ خێرێکیان دەست ناکەوێت جگە لەتاوان بەد بەختی زیاتر.تەنانەت یەکێك لەو شاعیرە عەرەبانەی کەوا دین لەلای هیچ نرخێکی نەبووە لەباسی خۆشەویستەکەیدا کەئافرەتێکی ڕەش پێست بووە دەڵێت:

أحب الكلاب السود من أجل حبها ومن أجلها أحببت ماكان أسودا

واتە (سەگی ڕەشم خۆش دەوێت لەبەر خاتری خۆشەویستی خۆشەویستەکەم..هەر لەبەر خاتری ئەو هەموو ئەو شتانەشم خۆش دەوێت کەشێوەیان ڕەشە) .

---

[*] لەژمارە (٨)ی بلاْوکراوەی زانست بلاْوکراوەتەوە.

[١٢] سورة (النور) ئاية ٣٠..

[١٣] النور ، ئاية ٣١.

بەڕاستی زۆر کەس لای ئێمەش ئەم ئاکارەیان هەیەو تەنانەت ئامادەشن دینی خۆیان بدۆڕێنن لەپێناو بەدەست هێنانی دڵی کچێکدا یاخود بەپێچەوانەشەوە.

یەکێکی دیکە لەهۆکارەکان بەکارهێنانی ئامێرە تازە داهێنراوەکانە (لە مۆبایل و تلیفۆن وئەنتەرنێت)بەنەزانین چونکە هەندێك کەس زۆر بەچاکی و بەجوانی بەکاری دەهێنێت لەشوێنی چاکدا بۆیە بەڕاستی ئەو ئامێرانە لای زۆر کەس بەخراپە بەکاردەهێنرێت.

دەگێڕنەوە " ڕۆژێکیان بە ڕێکەوت لەڕێگای مۆبایلەوە کچ و کوڕێك پێکەوە قسە دەکەن لەدواییدا کوڕەکە دەنگی کچەکەی بەلاوە زۆر خۆش دەبێت و پێی سەسام دەبێت بۆیە پەیمانی لێ وەردەگرێت بۆئەوەی بیبینێت کاتێك دادەنێن و لەجێگایەکدا یەکتری دەبینن کاتێك کوڕەکە دەبینێت کچەکە زۆر ناشیرینە بۆیە زۆر پێی بێتاقەت و غەمبار دەبێت دەڵێت چاوەڕوانی ئەوەم نەدەکرد ئەوەندە ناشیرین بیت کچەکەش دەڵێت:کەی ئەوە کێشەیە گرنگ "ئەخلاق"ە بەڕاستی خوشکێ تۆ ئەخلاقتیش نیە نەك جوانی .

بۆیە تاکو زیاتر خۆمان بپارێزین هێشتا هەر کەمە چونکە لەم سەردەمەدا هەموو شت دژی ئێمەی ئیماندارەو هەموو لە سەنگەردا بۆمان وەستاوە.یەکێکی تر لەهۆکارەکان ئەوەیە کە کتێب و ناملیکە شیعرییەکان کە ڕەواج بەخۆشەویستی دەدەن بەڕاستی ئەمڕۆ زۆر نرخی هەیە لای کچان و کوڕانی بەناو موسوڵمان دەبینیت لەخوێندنگاو زانکۆکاندا خەریکی خوێندنەوەی ڕۆمان و شیعری غەرامیاتی و چیرۆك و کورتە چیرۆکەکان کەوا لە گەنجانی ئێمە دەکەن ڕێگە چاکەکەی ئەم دینە ون بکەن بۆیە ئامۆژگاری من بۆ ئەو کەسانە ئەوەیە کە بەهیچ شێوەیەك ئەو کتێب و ناملیکانە مەخوێننەوە ، ئەگەر حەز بەخوێندنەوە دەکەن ئەوا پێویستە لەسەرتان پێشتر لەدینەکەی خۆتان شارەزابن نەك خەریکی شتی لابەلاو نابەجێ و لەڕێ لادەر بن چونکە بەڕاستی هەم کاتەکانتان بەفیڕۆ دەڕوات وە هەم دینەکەتان لا بێبایەخ دەبێت وەهەم جگە لەتاوان کۆکردنەوە زیاتر هیچ خێرێکتان دەست ناکەوێت خوا پەنامان بدات.

بۆیە هۆکار زۆرە بەڵام (مشتێك نمونەی خەروارێکە)ئەم چەند خاڵە بەویستی خوا دەبێتە ڕێ نیشاندەر بۆمن و دواتر بۆئێوەش بۆ ئەوەی زیاتر دەست بەدینەکەوە بگرین تاکو لەڕێ لانەدەین.

ئەو هۆکارانەی کەگەنجان دوور دەخاتەوە لەتاوانی عیشق و خۆشەویستی [*]

لەپێشدا باسی حوکمی عیشق و دواتر باسی ئەو هۆکارانەمان کرد کەوات لێ دەکات تووشی ئەو تاوانە بیت لەم بابەتەدا بەپشتیوانی خوا باسی ئەو خاڵانە دەکەین کە دوورت دەخەنەوە لەو تاوانە

١_ خاڵی سەرەکی داخستنی چاوە لە ئاستی نامەحرەمدا جا چ کوڕ بێت یان کچ بێت وەکو خوای گەورە فەرمانی پێکردووین و دەفەرموێت : ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾[١٤] . واتە"ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم)بڵێ بەپیاوانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەنو دامێنیشیان بپارێزن " .

وە لەئایەتێکی دیکەدا بەئافرەتان دەفەرموێت : ﴿ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنّ ﴾[١٥] . واتە " ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بەئافرەتانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەنو دامێنیان بپارێزن " .

بەڕاستی یەکەم هۆکار بۆئەوەی دوورت بخاتەوە داخستنی چاوە چونکە پێغەمبەری خودا(صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت : (العين تزني وزناها النظر)[١٦] . واتە "چاو زینا دەکات زیناکەشی نەزەرو تێڕوانینی نامەحرەمە".

بۆیە کاتێك کەسێکی نامەحرەمت بینی دەستبەجێ چاوت دابگرە بۆئەوەی لەدڵتدا شێوەکەی جێگیر نەبێت و دواتر نەیەتەوە یادت.

---

[*] لەژمارە (٩)ی بلاوکراوەی زانست بلاوکراوەتەوە.

[١٤] سورة (النور) ئایة ٣٠.

[١٥] سورة (النور) ئایة ٣١.

[١٦] البخاري والمسلم.

٢_ خۆ نزیك خستنەوە لەخواو تێکەڵ بوونی کەسانێك کەخوات بەبیر دەهێننەوە وە دەبێت زیاتر لەناو ئەو کۆمەڵ و کەسانەدا دابنیشی کەوا زیاتر باسی فەزڵ و نیعمەتەکانی خوات بۆ دەکەن و زیاتر باسی خۆش ویستنی پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم)ت بۆدەکەن یان باسی زیکرو فەرموودە سەحیحەکان دەکەن وە ەبێت وریای هەر پێنج فەرزە نوێژەکان و زیکرەکانی پاش نوێژو زیکری بەیانی و ئێوارەو زیکرەکانی تر بیت چونکە وات لێ دەکەن تاانت لا قێزەون دەکەن و ئیمانت لا شیرین دەکەن وە ئەو جۆرە کەسانە دەبێت دەستیان پێوە بگریت بۆئەوەی لەدەستت دەرنەچن ئەگینا دواتر هاوڕێیەتی کەسانێك دەکەی کە هەر خەریکی عیشق و غەرامن .

وە پێغەمبەری خوداش (صلى الله عليه وسلم) دەفەموێت (لا تصاحب إلا مؤمنا....)[١٧] واتە "تەنها هاوڕێیەتی ئیماندار بکە".

لێرەدا دەبێت ڕەچاوی ئەوە بکەیت کە دەبێت کەسانێك بەهاوڕێی خۆت هەڵبژێریت بەڕاستی دڵنیا بیت لەدینەکەی ئەو وە تەنانەت دینەکەی خۆتیش چونکە ئەگەر باش نەبوو ئەوە گومڕات دەکات و سەرت لێ دەشێوێنێت.

٣_ دوورکەوتنەوە لەتەماشاکردنی ئەو فلیمانەی کە تێکەڵاوییەکی زۆری کوڕان و کچانی تێدایە وە تەماشانەکردنی ئەو فلیمانەی کە ڕەواج بەعیشق و دڵداری و داوێن پیسی دەدەن وە دەبێت کتێب یان نامیلکەو گۆڤارو کورتە چیرۆکی عیشق و خۆشەویستی نەخوێننەوە چونکە وات لێ دەکەن ئەو تاوانەت بۆ حەلاڵ دەکەن و زۆر بەجوانی تورش و خوێ پێکراوەی بۆت باس دەکەن دواتر تۆش وا دەزانی شتێکی ئاساییەو تایبەتە بەژیانی خۆتەوە بۆیە پەنای بۆ دەبەیت و دەیخوێنیتەوە.

٤_ کاتە بەتاڵەکان وئەو کاتانەی کەبەتەنهای هەوڵ بدە بەشتێکی باش و سوود بەخش پڕی بکەرەوە یان هەوڵ بدە کتێبی پڕ لە زانست و نامیلکەی ئاینیی بخوێنەرەوەبۆئەوەی بتوانی بەباشی لەدینەکەت شارەزا ببیت و کەس نەتوانێت بەئاسانی بەسەر دینتدا زاڵ ببێت کۆمەڵە بیروڕایەکت فێربکات کەدوایی ئاکارو ڕەوشتیش تیا بچێت و تووشی تاوانی گەورەتر ببیت خوا پەنامان بدات چونکە ئەو کاتانە کە بەشتی چاك پڕت نەکردەوە دوایی شتی خراپت دێتە بەردەست و تۆش ناتوانی بەئاسانی خۆتی لێ لابدەی.

٥_ زوو ژنهێنان یاخود زوو شووکردن یەکێکە لەهۆکارە گرنگەکان بۆ دوور کەوتنەوە لەتووشبوون بەتاوانی عیشق و دڵداری چونکە گەر کەسێك هاوسەری نەبێت ئەوا خەڵکی هەوڵ دەدەن بەناوی خوازبێنی بوون بەهاوسەر دواڕۆژ مسۆگەرکردن هەڵت دەخەڵێنن و لەخشتەت دەبەن پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) لە فەرموودەیەکدا پێمان دەفەرموێت : (يا معشر الشباب عليكم بالباءة فليتزوج فإنه أغض للبصر وأحصن للفرج)[١٨] . واتە "ئەی کۆمەڵی لاوان هەرکەسێك لەئێوە توانای ژن هێنانی هەبوو ئەوا با ژن بهێنێت چونکە دەبێتە هۆی داخستنی چاوو پاراستنی داوێن ".

لە فەرموودەیەکی تر دیسانەوە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت : (إذا أتاكم من ترضون خلقه ودينه فزوجوه، إلا تفعلوا تكن فتنة في الأرض وفساد عريض)[١٩] . واتە " ئەگەر کەسێك لەئێوە هاتە خوازبێنیتان و لەڕەوشت و لەدینی ڕازی بوون ئەوا شووی پێبکەن ئەگەر نا ئەوا فیتنەو ئاشووبێکی گەورە بڵاودەبێتەوە".

لەم فەرموودەدا ئاماژەکردنە بۆ ئەوەی کە گەر کەسێك شووی نەکرد ئەوا لەدواییدا وای لێ دێت پەنا بۆکاری ناشەرعی و حەرام ببات لەپێناو بەدەست هێنانی ئارەزووەکانی.بۆیە داوام لەخوای گەورەیە من وئێوەش بەڕێگە پاك و چاکەکەی ئیسلام شاد بکات و دوورمان بخاتەوە لەتاوان و لەکاری خراپە.

---

[١٧] سنن أبي داود.

[١٨] جامع الترمذي وصححة الشيخ ألباني.

[١٩] صحيح الجامع ، رقم (٢٧٠).

مانای عیشق :

وەکو لەپێشدا ئاماژەمان پێکرد خۆشەویستی جیاوازە لەعیشق ، چونکە خۆشەویستی بەکاردەهێنرێت بۆخودا وە هەروەها بۆپێغەمبەرو هاوەڵان ، وە بەکاریش دەهێنرێت بۆ دایکو باوکو خوشکو براو دۆستو ڕەفیقان ...هتد، کەواتە خۆشەویستی گشتی یە ، بەڵام عیشق تەنها یەك جۆر دەگرێتەوە ، ئەویش بریتی یە لە پەیوەندی نادروستی لەنێوان کچو کوڕێکی بێگانەو نامەحرەمدا پێش پرۆسەی هاوسەرگیری .

بۆیە عیشق لەزمانەوانیدا بەمانای (خۆشەویستی لەڕادەبەدەر) (فرط الحب) دێت .

وە هەروەها سەبارەت بەمانای عیشق وتراوە : ئەو پەیوەندی یەیە کە لەنێوان دوو ڕەگەزی جیاوازدا هەیە.

وە وتراوە : ئەو سەرسام بوونەیە کە کەسی عاشق بۆ مەعشوقەکەی هەیەتی.

بۆیە دەتوانین بڵێین : عیشق بریتی یە لەکەوتنە ناو داوی پەیوەندی خۆشەویستی کوڕێك لەگەڵ کچێکی نامەحرەمدا.

بەڵام عیشق لەڕووی شەرعەوە پێ دەوترێت : (عشق الصور) ، واتە (عیشقی وێنە) ، چونکە کەسی عاشق وێنەی مەعشوقەکەی لەمێشکو دڵو دەروونیدا دەکێشێتو هەردەم ئەوی لەبیرەو هەر بەدوای بینینی ئەودا وێڵە.

کەواتە لێرەدا بۆمان دەرکەوت کە دەکرێت بەعیشق بووترێت خۆشەویستی ، بەڵام ناکرێت بەخۆشەویستی بوترێت عیشق ، چونکە عیشق بەشێکە لەخۆشەویستی ، وە عیشق تەنها بۆ پەیوەندی سۆزداری لەنێوان دوو ڕەگەزی جیاوازدا بەکاردەهێنرێت ، بۆنمونە ، دەکرێت بووترێت ئەو کوڕە عاشقی فلانە کچە ، وە دەکرێت وشەی عیشق لابرێتو بوترێت : ئەو کوڕە فلانە کچی خۆش دەوێت ، بۆیە هەردوو شێوازی بەکارهێنانەکە لەڕووی واتاوە تەواوەو بەهەردوو شێوەکەش بەکاردێت.

بەڵام ناکرێت بەخۆشەویستی بوترێت عیشق ، بەپێی ئەوەی خۆشەویستی وشەیەکی گشتگیرەو بۆ هەموو شتێك بەکاردەهێنرێت ، بۆنمونە ، دەکرێت بوترێت ئەو گەنجە خودای گەورەی خۆش دەوێت ، بەڵام ناکرێ بوترێت ئەو گەنجە عاشقی خودا بووە ، چونکە ئەو وتەیە ئەوپەڕی بەدڕەوشتی یە بەرامبەر بەپەروەردگار ، سەرەڕای ئەوەی ئەو وشەیە لەلای هەڵگرانی پەیڕەوی تەسەوف بەکاردەهێنرێتو بەهیچ جۆرێکیش بیر لەواتاو مەبەستەکەی ناکرێتەوە ، خودای گەورە پەنامان بدات ، هەروەها دەکرێت بووترێت ئەو گەنجە پێغەمبەری خودای (صلی الله علیه وسلم) خۆش دەوێت ، یاخود دایکی خۆش دەوێت ، یاخود باوکو خوشکو براکانی خۆش دەوێت ، بەڵام هیچ مەنتیق نیە بوترێت عاشقی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بووە ، وە عاشقی دایکو باوکو خوشکو براکانی بووە ، چونکە ئەو کاتە لەڕووی واتایی یەوە دەبێتە هەڵە ، چونکە ئێمە لەکاتی نوسینی هەر ڕستەو دەقێکدا پێویستە ڕەچاوی دوو لایەن بکەین ، گەر یەکێکیان هەڵەبوو ئەوا ئەوی دیکەشیان سودی نامێنێتو بەهەڵە حسێبی لەبۆ دەکرێ ، هەربۆیە مەرجە ئەو دوو خاڵە لەخۆبگرێت ، ئەوانیش :

أ_ لایەنی ڕێزمانی.

ب_ لایەنی واتایی.

بۆیە لەوە زیاتر حەزناکەم بچمە نێو بابەتی واتاییو ڕێزمانی یەکانەوە ، بەڵام هەر ئەوەندە حەزمکرد زیاتر خوێنەر بەوە ئاشنابکەم کە وشەی عیشق تەنها بۆ ڕەگەزی بەرامبەر بەکاردەهێنرێتو وە تەنها ماوەیەکی دیاریکراویشی هەیە ، ئەویش تاکو پێش مارەبڕین ، ئەگینا دوای مارە بڕین ڕاستەوخۆ دەبێت وشەکە بگۆڕدرێتو بکرێت بەپەیوەندی خۆشەویستی نەك عیشقبازی.

حوکمی عیشق لەئیسلامدا :

ئایینی پیرۆزی ئیسلام بەوپێیەی کە کۆتا ئایینەو هەموو ئایینو کتێبەکانی پێش خۆی نەسخکردۆتەوە ، وە پێغەمبەری خوداش (صلی الله علیه وسلم) دواهەمین پێغەمبەرەو دوای ئەو کەسی دیکە نایەت تاوەکو شەریعەتێکی دیکە دابڕێژێتو خەڵکیش بیکەینە مەنهەجو پرۆگرامی ژیانی خۆیان ، کورتەی ئەم وتەیەی من لەوەدا خۆی دەبینێتەوە کە گەر کردارێك هەبێت لەم ژیانەدا ئەوا مەحاڵە ئیسلام ئاماژەی پێنەکردبێتو حوکمی لەسەری

نەدابێت ، وەکو لەزۆربەی کتێبە فیقهی یەکاندا هاتووە کە گاورێك پرسیار لە سەلمانی فارسی دەکاتو پێی دەڵێت ئایا ئێوە پێغەمبەرەکەتان هەموو شتێکی فێرکردوون ؟ ئەمیش پێی دەفەرموێت بەڵێ - تەنانەت چوونە سەرئاوو چۆنێتی خۆپاککردنەوەشی فێرکردووین ، لەبەر ئەوە مەحاڵە حوکمێکی وەکو عیشق کە دەبێتە هۆی ئەوەی خاوەنەکەی بکەوێتە ناو تاوانی داوێن پیسیو سنوور بەزاندنی ڕەفتارو دروستکردنی کێشەو شیرك بۆ خودا دانانو ....هتد ، وە گەلێك تاوانی دیکە ، بەلاّم باس نەکرابێت ، بۆیە گومانی تێدا نیە کە حوکمێکی ڕوونو ئاشکرای هەیە لەلای ئیسلامو زانایان بەپێی مروری زەمەن هەر قسەیان لەسەر کردووەو گەر بڕوانینە فەتواکانیان دەبینین زۆربەیان وەهایان لێکردووە بەکلیلی دەرگای تاوانە گەورەکان وەکو (زینا) وەسفیانکردووە ، بۆیە حوکمی عیشق حوکمێکی گەورەیە چونکە بەشێکە لەئارەزوو پەرستی ، خودای گەورە لەقورئاندا دەفەرموێت : ﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾[20] .

هەروەها خودای گەورە کاتێك لەقورئاندا فەرمان بەنێرو مێی ئیماندار دەکات بەوەی کە دەفەرموێت : ﴿ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ﴾[21] .

وە لەئایەتێکی دیکەدا خودای گەورە فەرموویەتی : ﴿ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ ﴾[22] .

ئایا ئەوە فەرمانێکی ڕوبەڕوو ڕاستەوخۆ نی یە ؟ ئایا کافی نیە بەوەی تەنها بەیەکێکیشیان بێت دەبێت کاربکرێت ؟ ئیدی برای خۆم حیکمەت لەوەیدا چی یە کە مرۆڤ بەدوای شتی پڕو پوچو بێ بەڵگە دەگەڕێت بۆئەوەی ئارەزووە خراپەکانی پێ تێر بکات ؟ یاخود ئەوە چ فەلسەفەیەکە کاتێك دەوترێت : ئەگەر وا بوو وا بوو ....؟؟. کۆمەڵێك وتەی ناشیرینت ئاراستە دەکا، وە بۆئەوەی تەنها عیشقەکەی بۆحەلاڵ بکەی دەیان شتی بێ کەڵکت بۆ دەهێنێتەوە ، لەو کاتەشدا برا ئازیزەکەم ، خوشکە ئیماندارەکەم شەرعی ئیسلام هەر چارەسەری بۆ داناوی ، دەزانی چی یە؟ پێغەمبەری خودا (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێت : (لم یر للمتحابین مثل النکاح)[23] . واتە " نەبینراوە وەکو مارە بڕینو هاوسەرگیری بۆ خۆشەویستان " ، کەواتە وەلاّمەکەت بەڕوونی دەست کەوت ، ئەویش ئەوەتا ، برا ئازیزەکەم بچۆرە خوازبێنی کچەکەو مارەی بکە ، بێ ئەوەی پێشتر هەوڵی مەوعیدو چاوپێکەوتنو ڕابواردنو چوونە دەرەوەو پەیوەندی شەوانەو نامە بێ ماناکانتان لەگەڵ یەکتریدا بگۆڕنەوە ، چونکە چارەسەری ئەو خۆشەویستی یەی کەتۆ پێم دەڵێی تەنها مارەکردنە ، دیسانەوە پرسیارێکی دیکە دێتە ئاراوە ئەویش ئەوەیە کە ، گەر ماڵی کچەکە ڕازی نەبوون ؟ برا ئازیزەکەم دەتوانیت چەند جارێك بچیتە خوازبێنی بەشێوەیەکی شەرعی ، وە ئەگەر هەر نەبوو ئەوا دەیان کچی دیکە هەیە ، گەر تۆ ڕاست دەکەی چۆن سەرەتا بەدڵت بووە ئێستاش بەئاسانی لەدڵت دەریبهێنە بێ ئەوەی سەر لەخۆتو ماڵەوەش بشێوێنی ، وە بەهەڵەش لێم تێمەگە نەم وتووە : گەر پەیوەندیتان هەبێت ، بەڵکو باسی ئەوە دەکەم گەر ڕەوشتو ئایینی کچێکت بەدڵ بوو بێ پەیوەندی دروستکردنو تلیفۆنو میسجو دەیان شتی بێ مانای دیکە.

هەروەها برا ئازیزەکەم ، خوشکە بەڕێزەکەم ، ئێستا من پرسیارێکتان ئاراستە دەکەم ، ئایا چۆن وەلاّمم دەدەنەوە؟ ئایا سەرەتای عیشق چۆن پەیدا دەبێت ؟ ئایا لەنەزەرەوە پەیدا نابێت ؟ کەوابوو شتێك بەتاوان پەیدابووبێت ئەوا حوکمەکەی تاوانەو لەئیسلامدا حەرامە ، خودای گەورە لەئایەتێکدا دەفەرموێت : ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾[24] .

وە خودای گەورە دەفەرموێت : ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾[25] .

وە پێغەمبەری خودا (صلی الله علیه وسلم) بەعەلی کوڕی ئەبو تالیبی فەرموو: (یا علي لا تتبع النظرة النظرة فإن لك الأولى وليست لك الآخرة)[26] .

---

[20] سورة (الفرقان) ، أية ٤٣.

[21] سورة (النور) ، أية ٣٠.

[22] سورة (النور) ، أية ٣١.

[23] صحيح الجامع ،رقم (٥٢٠٠).

[24] سورة (الإسراء) ، أية ٣٦.

[25] سورة (غافر) ، أية ١٩.

سەرەڕای ئەوەی هەموو ئەمانەم خستە ڕوو بۆیە پێویست بەشتی دیکە ناکات ، چونکە وەکو وتراوە " کەسی ئەهلی ئەهواو و نەخۆش سەدان بەڵگەشی لەبۆ بهێنیتەوە هێشتا هەر بڕوای پێی نیە ، بەلاْم لەبەرامبەردا کەسێك کە بەدوای هەق و ڕاستیەکاندا بگەڕێت ئەوا تەنها بەڵگەیەکی بەسە ".وە لێرەدا چەندین ئایەتو فەرموودەی صەحیحم خستۆتە ڕوو جگە لەوە ئیدی ئەوە دەڵێم (وما على الرسول إلا البلاغ المبين).

وتەی زانایان دەربارەی عیشق :

شەیخی ئیسلام ئیمام ئیبنو تەیمییە (ڕەحمەتی خودای لێبێت) دەربارەی عیشق فەرموویەتی : " عیشقکردن لەگەڵ کەسێکی بێگانەو نامەحرەمدا تاوانێکی هەیە مەگەر خودا بیزانێت چەندە ، وە عیشق لەو نەخۆشیانەیە کە دینی خاوەنەکەی وێران دەکات ، دوای ئەوەش مێشکی ناهێڵێتو لاشەشی وێران دەکات "[٢٧] .

هەروەها ئیمام ئیبنولقەیم (ڕەحمەتی خودای لێبێت) فەرموویەتی : " ناکرێت لەدڵێکدا خۆشەویستی پەروەردگاری بڵندو عیشقی ئافرەتێك کۆبکرێتەوە ، چونکە ئەو دووانە زۆر پێچەوانەی یەکترنو دژی یەکتریش دەوەستنەوە ".

هەروەها یەکێك لەپیاوچاکان فەرموویەتی : " گەر تووشی تاوانێك ببم لەلام باشترە وەکو لەوەی تووشی عیشقی ئافرەتێك بم ، چونکە عیشقەکە دڵم بەندایەتی دەکاتو وە دووری دەخاتەوە لەزیکرو یادی خودا ".

هەروەها ئیمامی ئیبن عبدالبر فەرموویەتی : پرسیارکرا لەچەند دانایەك دەربارەی عیشق ؟ ئەوانیش فەرموویان : "عیشق کاری دڵێکی بەتاڵە".

بۆیە ئەوەندەش لێرەدا کافی یە بۆ ئەوەی مشتێکی نوسین کە لەخەرباریکی کتێبخانە ئیسلامی یەکان بەدەستم گەیشتووە بڵاوی بکەمەوە ، بەهیوای ئەوەی خودای تاکو تەنها لێم وربگرێتو نیەتم پاکو ئیخلاص بکات لەبۆ کرداری چاکو بەسود ، وە منو ئێوەش دووربخاتەوە لەهەموو کردارێکو گوفتارێك کە خۆی پێی ڕازی نی یە .

زیانەکانی عیشق :

لێرەدا بەکورتی باسی هەندێ لەزیانەکانی عیشق دەکەینو جەخت دەکەینەوە لەسەر ئەو خاڵانەی کە لەمڕۆدا لەناو کۆمەڵگای کوردەواری دا بەدی دەکرێت ، بێ ئەوەی بگەڕێنەوە سەر هەندێ باس کە بوونی هەیە لەوڵاتانی دیکەو دەتوانین دەیەها نمونەی زیندوو لەوبارەیەوە بهێنینەوە ، بەلاْم بەمەبەستی گەیاندنی پەیامەکانو خوێندنەوەی حاڵی حازری ئەو تاوانە لەم ناوچەیەدا تەنها سەرخاڵەکان باس دەکەینو ئاماژە بەو زیانانە دەکەین کەتووشی کەسی عاشق دەبێت یان تووشی مەعشوق ، ئەوانیش :

١_ دوورکەوتنەوە لەخۆشەویستی خوداو کەوتنە ناو داوی خۆشەویستی بەندە.

٢_ زۆربەی کات مرۆڤ تووشی شیرك دەبێتو بەو شێوەیەش تووشی گەورەترین تاوان دەبێت ، گەر بەو شێوەیەش بمرێتو تەوبەی لەسەرنەکات ئەوا سزای ئاگری دۆزەخی تووش دەبێت.

٣_ عیشقو دڵداری گەورەترین هۆکارن بۆئەوەی لاوان بەهۆیەوە تووشی یەکێکی دیکە لەتاوانە گەورەکان ببن ، ئەویش زینایە ، کە دەبینین زۆربەی زۆری ئەوانەی خەریکی ئەو کارە خراپەن تووشی زینا هاتوون ، مەگەر کەسێك خودای گەورە ڕەحمی پێ کردبێت.

٤_ ئەو کەسانەی کە ئەو کارە ئەنجام دەدەن ڕۆژانە تووشی سەدان یاخود هەزاران نەزەرو توماشاکردنی حەرام دەبن.

٥_ عیشقو دڵداری یەکێکن لەو هۆکارانەی کەمرۆڤ تێکەڵ ببێت لەگەڵ ڕەگەزی بەرامبەرداو وەگومانی تێدا نیە هەموو ئەو کاتانەی کەپێکەوە بەسەری دەبەن بەتاوانو خراپەکاری بۆیان دەژمێردرێت جا چ بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ بێت کەپێکەوە بوەستن لەشوێنی گشتی یاخود تایبەتی ، یاخود چ لەڕێگەی مۆبایلو تلیفۆنو چاتی پێگە ئینتەرنێتەکان بێت ، چونکە هەو ئەمانە اری حەرامنو بەتاوانیش دەژمێردرێن لەبۆ لاوان جا چ کوڕ بێت یاخود کچ.

---

[٢٦] حسنه العلامة الألباني في سنن أبي داود برقم (٢١٤٩) ، وفي الجامع الترمذي برقم (٢٧٧٧) .

[٢٧] مجموع الفتاوى (١٠/١٣٢).

٦_ عیشق هۆکارێکە بۆ لەدەستدانی ڕەوشتو بەها پیرۆزەکانی ئیسلام ، چونکە ئەو پلەو پایە گرنگەی کە ڕەوشت هەیەتی لەئیسلامدا عیشق نایهێڵێت ، لەبەر ئەوەی پەیوەندی یەکی نادروست پەیدا دەکت لەنێوان کچو کوڕێکی نامەحرەمدا لەکاتێکدا ئیسلام ڕێگەی بەو پەیوەندی یە نەداوەو پێی ڕازی نیە.

٧_ عیش هۆکارێکە بۆ لەناوچوونی بەهاو ڕەوشتە کۆمەڵایەتی یەکان ، چونکە کۆمەڵێك گەر ابەند بێت بەڕەوشتە ئایینی یەکانەوە هیچ کات ڕێگا بەوە نادات ئەندامانی ئەو کۆمەڵگایە پەیوەندی ناشەرعیو نادروست ببەسترێت پیش مارەبڕین ، چونکە دەبێتە هۆی پچڕانو لەناوچوونی ئەو پەیوەندی یەی کە لەنێوان ئەو دوو بنەماڵەیەدا هەیە.

٨_ هەندێ جار پەیوەندی عیشقو دڵداری کوشتنو شەڕو ئاژاوەی لێ دەکەوێتەوە ، بەمەش لەبەر کارێکی بەد ڕەوشتی چەندین کەس لەهەردوو بنەماڵەی کوڕەکەو کچەکە دەکوژرێن کە خۆی لەخۆیدا کوشتنی مرۆڤ یەکێکە لەتاوانە هەرە گەورەکان.

٩_ یەکێکی تر لەزیانەکانی عیشق پچڕانی پەیوەندی خێزانی یە ، لەبەر ئەوەی کە پیاوێك ژنی هەیەو لەو ساتەشدا پەیوەندی ناشەرعی لەگەڵ کەسێکی دیکەدا بەناوی عیشقو خۆشەویستی دەبەستێتو بەو هۆیەشەوە دوای ئاگابوون لەلایەن خێزانەکەیەوە تەڵاقو لێك جیابوونەوەی لێ دەکەوێتەوە ، جگە لەوەش منداڵو نەوەکانیشی بێ نازو بێ کەس دەبن بەوەی کەسێك نی یە بەچاکی چاودێرییان بکات لەکاتێکدا کە بوکیان ئەوە ڕەوشتی بێت دەبێت چۆن ڕەوشتێك فێری منداڵەکانی بکات ، وە بەپێچەوانەشەوە بۆ ئافرەتانیش هەر ئەو زینەی هەیە کە کاتێك مێردی کردووە بەڵام خەریکی عیشقبازی یە لەگەڵ کەسێکی دیکەدا.

١٠_ کۆتا خاڵ لەسەر زیانەکانی عیشق ئەوەیە کە دەبێتە هۆی نەمانی دڵنیاییو پاکێتی چ لای کوڕان بێت یاخو کچان ، چونکە دایكو باوك زۆر دڵنییان لەڕەوشتپاکی کچو کوڕەکانیان بەڵام کچانو کوڕان ئەم هەلە دەقۆزنەوەو لەگەڵ ئەوەشدا خیانەت لەو ڕێزو دڵپاکی یەی دایكو باوکیان دەکەنو ڕەوشتییان بەو کارە نابەجێیە دەدۆڕێنن ، ئەمەو دەیان خاڵیتر کە لەم کوردستانەدا بوونی هەیە لەئەنجامی یشقو دڵداری دا لاَم ئەوەندە باشە بۆناساندنو ڕوونکردنەوەی ئەو زیانانەی کە لەعیشقو دڵداری یەوە سەرچاوەی گرتووە ، بۆیە داواکارم پەروەردگاری مەزنو خاوەن ڕەحم بمانبوورێتو لەو زیانانەش بەدوورمان بگریت.

گفتوگۆیەکی هێمنانە لەگەڵ (قانع خورشید) .

سەرەتا پێم خۆشە ئەوە بڵێم منو قانع خورشید نە لەدوورو نە لەنزیکیشەوە یەکتری ناناسین ، بەڵکو هەر ئەوەندەیە کە من دوای ئەوەی خوێندنەوەیەکی تێروتەسەلم کرد لەبۆ یەکێك لەڕەشنوسەکانی بەناوی (عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییندا)و بۆم دەرکەوت کە ئەو ڕەشنوسە کەمو کوڕی یەکی زۆری تێدایەو سەرەڕای ئەوەش دەبینم کە کاکی ڕەشنوسکار پشتی بەکۆمەڵە بەڵگەیەك بەستووە کە هیچیان نابنە هۆکاری ئەوەی کە عیشق لەئیسلامدا حەڵاڵ بکەنو لەگەڵ ئەوەشدا گەر بەجوانی بڕوانینە ئەو کتێبە دەبینین قانع خورشید زیاتر باسی عیشق دەکات بەشێوەیەکی عەقڵیانەو دوور لەڕاوبۆچوونی شەرعی ، وە گەر کەسێکیش حەزیکرد بۆدڵنیابوون ئەوا لەگەڵ هەمووخاڵێکدا ژمارەی لاپەڕەکەم نوسیوە بۆ ئەوەی کەسێك حەزیکرد بەدوایدا بگەڕێتو بەراوردێك لەنێوان هەردوو نوسینەکەدا بکات ، بەڵام تکام وایە کە خوێنەران بێ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ بەڵگەکان هەر لەخۆوە توندڕەو نەبنو وتەی نابەجێ نەدرکێنن تاوەکو شتەکانیان بۆ ڕوون دەبێتەوە بەپشتیوانی خودای مەزن ، بۆیە بەپشتیوانی خودا لەچەند خاڵێکدا وەڵامی چەند بەشێکی کتێبەکە دەدەمەوە بەو هیوایەی چیدی خوێنەری کورد نەکەونە هەڵەوە سەبارەت بەحوکمی عیشق لەگەڵ حوکمی خۆشەویستی دا هەروەها بۆئەوەی هەموو ئەو هەڵەو کەمو کورتیانە چارەسەر بکرێن کە لەدوو توێی پەرتوکە کوردی یەکاندا بەدی دەکرێن سەبارەت بەحوکمی خۆشەویستیو باسەکانیان.

بۆیە لێرەدا بەچەند خاڵێکی کورتو پوخت وەڵامی ئەو ڕەشنوسەو نوسەرەکەی دەدەمەوە گەر خودا ویستی لەسەر بێت بەڵام درێژەی پێنادەم لەبەر ئەوەی ئەو ڕەشنوسە نەك ئەم بەشە نامیلکەیە بەڵکو پێویست دەکات بەکتێبێکی گەورە وەڵام بدرێتەوەو بۆ خوێنەرو ڕەشنوسکاریش ڕونبکرێتەوە کە حوکمی عیشقو داوێن پیسی چی یە لەئیسلامدا ، وە خاڵەکانیش بریتین لە :

١_ قانع خورشید لەنوسینەکەیدا هیچ جیاوازییەکی نەکردووە لەنێوان (عیشق و خۆشەویستی) چ لەڕووی واتاوە بێت ؟ یان لەڕووی جۆرەوە ؟ یان لەڕووی حوکمی شەرعییەوە ؟ هەموو ئەمانەی تێکەڵ بەیەك کردووە لەهەر شوێنێکدا ویستبێتی زاراوەی (عیشق)ی بەکارهێناوەو لەبەرامبەریشدا هەر شوێنێك کە درێژەی پێدابێت زاراوەی (خۆشەویستی و ئەوین)ی بەکارهێناوە ، کتێبەکەش بەدرێژی لەئەلفەوە بۆ یاء شایەتحاڵی ئەم قسەیەی منە ، ئەمەش خۆی لەخۆیدا زوڵمێکی گەورەیە دەرهەق بەو دوو زاراوە ، چونکە گەر بێتوو ئێمە بەیەك واتا تەماشای ئەو دوو زاراوەیە بکەین ئەوا توشی هەڵەیەکی زۆر گەورە دەبین ، بۆنمونە کەسێکی ئیماندار خودای گەورەی خۆش دەوێت ، ئایا دەکرێت بڵێین عاشقی خودا بووە ؟ بێگومان نەخێر ، چونکە ئەو بیروباوەڕە هی ئەو کەسانەن کە ئینتیماو نزیکییان لەبۆ سۆفیگەریتی هەیە ، ئەمەش بێگومان پەیوەندی بەخواپەرستی یەوە هەیە ، گەر کەسێکیش خودا پەرستی بکات پێویستە بەڵگەی هەبێت تاوەکو بزانێت چۆنو بەچی شێوەیەك ئەو خواپەرستییە ئەنجام دەدات ، بۆیە دەپرسم ئایا لەهیچ ئایەتێکی قورئاندا خودای گەورە فەرموویەتی پێغەمبەرانو ئەولیاو پیاوچاکان عاشقی منن‌و منیش بەهەمان شێوە عاشقی ئەوانم ؟! بێگومان نەخێر چونکە هیچ ئایەتێکی لەو جۆرەمان نیە ، هەرکەسێك بەویستو مەبەستو مێشکی خۆی تەفسیری ئایەتەکان بکات بێ ئەوەی بگەڕێتەوە بۆ فەرموودەو تەفسیری هاوەڵان ئەوا بێگومان توشی گومڕایی دەبێتو لەڕێگا ڕاستەکەی ئیسلامیش دوور دەکەوێتەوەو نەك هەرخۆشی بەڵکو کەسانی دەوروبەریشی توشی گومڕایی دەکات ، یاخود پرسیارێکی دیکە ، دەکرێت بوترێت کەسێك عاشقی دایكو باوکی بووە ؟! بێگومان ئەمیش وەڵامەکەی هەر نەخێرە ، چونکە وەکو لەمانای عیشقدا باسمانکرد کە عیشق لەو خۆشەویستی یە لەڕادەبەدەرە پێکهاتووە کە لەنێوان کوڕو کچێکدایە ، کەواتە بۆمان دەرکەوت کە واتاو مەبەستی عیشق زۆر دوورە لەواتاو مەبەستی خۆشەویستی . بۆیە ڕەشنوسکاری ناوبراو لەهیچ کام بەشەکانی ئەو کتێبەدا جیاوازی نەکردووە لەنێوان ئەو دوو وشەیەدا ، بۆ زانیاری بەڕێزیشتان دەتوانن ئەو کتێبە بەدرێژی بخوێننەوە.

٢_ ڕشنوسکار نوسیویەتی " ئەم بابەتەی بەردەستی جەنابت شتێکی گەورە نیە ، بەڵام تازەیە ، تازەیە ... لەبەر ئەوەی لەناو ئیسلامیەکاندا کەم کەسانێکن ئەوانەی جورئەتی وروژاندنی بابەتێکی وەهایان هەیە ، ترسان لەقسەی خەڵكو لەو بیروڕا ناتەواوانەی لەکۆمەڵگەدا جێگیربوونە وای لەزۆر دیندار کردووە سەرەڕای زانینی ڕاستیو هەقیقەت دەمی خۆی بگرێتو بانگی بۆنەکات "[1].

لێرەدا دوو خاڵ هەیە پێویستە نوسەری ئەو کتێبەو خوێنەری بەڕێزیش ئاگاداربکرێنەوە ، ئەوانیش :

أ_ ئەو وتەیە بەشی سەرەتاکەی زۆر تەواوە ، چونکە لەناو ئەهلی سوننەو جەماعەتدا کەم کەس هەیە هەستێت بەحەڵاڵکردنی کاری فاحیشەو بەد ڕەوشتی لێرەدا مەبەستم عیشقەکەی نوسەری بەڕێزە چونکە لەخاڵەکانی دواتردا دێمە سەری بەپشتیوانی خودا بەوەی چۆن جەنابی نوسەر عیشقی بەلاوە پەسەندە ، نەك هەر ئەوەندەش بەڵکو ئیددیعای شەهیدبوونیش دەکات بۆکەسانێکی عاشیق کە بەمەعشوقەکەیان نەگەن ! بەڕاستی سەیرە ، دیسانەوە ڕاست دەکات ، چونکە لەم سەردەمەداو تەنانەت پێشتریش لەناو ئەم میللەتە کوردە ئیسلامە فەقیرەی ئێمەدا هیچ کەسێکی ئیماندار نەیتوانیوە بەویستی خۆیو بەبێ ئەوەی پشت بەیەك ئایەت یاخود بەیەك فەرموودەی دروست ببەستێت لەبۆ حەڵاڵکردنی عیشق !! بەڕاستی هەموو ئەم وتانە وەستانی دەوێت تابەجوانی لەماناکەی تێبگەین ، بەڕاستی نوسەر خۆی بەخاوەن جورئەت دەزانێت لەبەرامبەر بەوەی عیشقی بەحەڵاڵ زانیوە ، گومانی تێدا نیە ئەو نوسینە دەبێتە هۆی واڵاکردنی چەندین دەرگای دیکە لەبۆ چوونە ژوورەوەی دەیەها تاوانی بچووكو گەورەی تر بەبێ ئەوەی خەڵکی بەخۆی بزانێت ، خەڵکیش بەو شێوەیەی ئێستاو بگرە زیاتریش گومڕا دەبێت ، هەربۆیە بەسە بۆئەوەی بەکورتی وەڵامی بدرێتەوە.

ب_ ئەو وتەیە دەبینین بەشی کۆتایی نوسینەکە قسەی نابەجێی تێدایە لەبۆ خاوەن زانستە شەرعییەکانی ئەم میللەتە لەگەورەوە دەست پێبکە تاوەکو بچوکترین کەس ، چونکە ئەو پێی وایە ئەو عیلمە ناعیلمەی کەوا جەنابی دەیزانێت خەڵکی دیکەش دەیزانێت بەڵام دەترسێتو لەخەڵکی دەیشارێتەوە ، بەڵام کاکە قانیع ناترسێتو بەجورئەتەو باسی حەڵاڵی عیشق دەکات !!! بەڕاستی ئەمە تانەیە دراوەتە پاڵ ئەهلول عیلمی ئەم

---

[1] (عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییندا) ، لا ١٧.

ولآته ، چونكه گەر نوسەر ڕاست بفەرموێت ئەوا سێ یەكی كوردستان لەڕۆژی دوایی دا توشی لێپێچینەوە دەبن سەبارەت بەوەی چۆن زانیویانە كەعیشق حەلآلەو بەحەلآلیان دانەناوە؟؟! بۆ تەنها قانع خورشید وتەی هەقی دركاندووەو عیشقی بەحەلآڵ زانیوە بەلآم ئێوە ترساونو وتەی هەقو ڕاستیتان نەدركاندووە ؟؟! ، بۆیە كاكە قانیع دەبێت لەكاتی نوسینی هەر وشەیەكدا بەباشی لێی بكۆڵیتەوەو بزانیت چی دەنوسیت بۆیە پێت دەڵێم گەر مەبەستت ئەوە نەبووە لەنوسینەكەتدا ئەی ئەو دێڕە چ مانایەكی هەیە ؟! چلۆن لەبۆ تێگەیشتنمان ڕاڤەو تەفسیری دەكەیت ؟؟ بۆیە خوشكە بەشەرمەكانم ، برا ئیماندارەكانم گەر كەسێك ویستی هەندێ شتتان لەبۆ حەلآڵ بكات ئەوا شەرم مەكەنو دەستەوسان ڕامەوەستن یەكسەر پێی بڵێن دەقێكمان بۆ بهێنەرەوە لەقورئان ، یاخود فەرموودەیەكی صەحیحمان بۆ بهێنەرەوە ، یاخود فەتوایەكی زانایانی ئەهلی سوننەو جەماعەتمان بۆ بهێنەرەوە ؟ گەر نەیبوو ئەوا پێویستە وتەكانی بەلاوە بنێیت ، دەنا سەرت لەئاگری دۆزەخەوە دەردەكات خودای گەورە منو ئێوەو ڕەشنوسكاریش لێی بەدوور بگرێت .

٣_ گەر تەماشای لاپەڕە (٢١_٢٢) بكەین دەبینین كۆمەڵێك وتەی تێدایە بەڕاستی جێگای سەرسوڕمانە ، وەكو نوسیویەتی " دەكرێتو گونجاویشە مرۆڤی دیندارو مولتەزم شەیداو عاشق بێت بەبێ ئەوەی موسوڵمانێتیەكەی لەكەدار بێت "!!!!.

منیش دەڵێم " ئەمە چ جۆرە ئیلتیزامێكە كە جەنابت باسی لێوە دەكەی ؟ نەدەكرا لەبۆ سەلماندنی وتەكانت نمونەیەكمان لەبۆ بهێنیتو تاكو وتەكانت بەهۆیەوە شی بكەیتەوە؟ دیسانەوە نەدەكرا باسی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم)و هاوەڵانیت بكردایە كە چۆن عاشق بوونەو لەكاتێكیشدا وابەستە بوونە؟ ئەگەر شتی واشمان لەبەردەستدا نیە ئەی چۆن بەڕێزت شتی وا لەخۆوە دەڵێیت ؟! چونكە بەڕاستی شتێك نابێت بوترێتو بنوسرێتو بەحەلآڵ دابنرێت گەر بەڵگەیەكی ڕوونو ئاشكرات لەبەردەستدا نەبێت".

هەر بۆیە دیسانەوە دەڵێم بەهیچ شێوەیەك نەبینراوەو نەبیستراوە كە كەسێك لەخوداترس بێتو دڵی پەیوەست بێت بەمزگەوتو وابەستە بێت ، لەبەرامبەریشدا عاشق بێتو كچێك دڵی داگیربكاتو هەر خەریكی كاری خۆشەویستی بن بەڕاستی ئەمە سەد دەر سەد پێچەوانەی یەكترنو پێكەوە ناگونجێن ، یاخود هەر جەنابی لەلاپەڕە (٢١)دا ئاماژەی بۆئەوە كردووە كە "گەر بوترێت عیشق لەئیسلامدا حەرامە ئەوا خەڵكی واز لەئیسلام دێنێت ، بۆیە نابێت وا بوترێت بۆئەوەی خەڵكی ئیسلام بێتو عاشقیش بێت".

ئەمەش دیسانەوە یاسایەكی هەڵەیەو پێچەوانەی شەرعی ئیسلامە ، چونكە گەر بەپێی ئەو قسەیەی تۆ بێت ئەوا نابێت ئێمە ڕۆژانە بڵێین "تكایە كەس نەزەر نەكات " یاخود " تكایە كەس مەی نەخواتەوە " یاخود " تكایە كەس جگەرە نەكێشێت" یاخود " تكایە كەس ....هتد". چونكە ئەم شتانەش كۆمەڵێكی زۆر لەموسوڵمانان ئەنجامی دەدەن ، ئایا ناكرێت ئەمانە بوترێت چونكە دوای ئەو جۆرە كەسانە لەئیسلام دوور دەكەونەوە!!! یان دیسانەوە ئەمیش بەڵگەیەكی عەقڵی جەنابتەو دەتەوێت بەسەر ئیسلامو موسوڵماناندا تەتبیقی بكەیت ، دەنا هیچ بەڵگەیەكت پێ نیە لەبۆ حەلآلكردنی عیشق ، وە لەگەڵ ئەوەشدا هیچ بەڵگەیەكی دیكەت بەدەستەوە نیە بۆ ئەوەی كەس باسی حەرامێتی عیشق نەكات ، بۆچی ؟ لەبەر ئەوەی خەڵكی دوایی واز لەئاینی ئیسلام دەهێنن ؟ وەڵاهی برا ئازیزەكەم گەر لەم سەر ڕووی زەمینە هەر هەموو بەمنو تۆشەوە موسوڵمان بین ئەوا هیچ لەموڵكی خودا زیاد ناكات ، وە گەر ئەم سەر زەمینە بەمنو تۆشەوە خودا پەنامان بدات بێباوەڕ بین ئەوا هیچ لەموڵكی خودا كەم ناكاتەوە ، ئیدی چۆن من لەبەر قسەی بێ مانای خەڵكی نەزان واز لە ئەمر بەچاكەو نەهی لەخراپە بهێنم ؟.

بۆیە برا خۆشەویستەكانم خوشكە ئازیزەكانم گەر ئێمە بۆحەلآلكردنی شتە حەرامەكان موسوڵمان بوینە ئەوا دینی خودا زۆر لەوە گەورەترە كەسانی وا ئیددیعای ئیسلامەتی بكەن بۆیە تكام وایە منو نوسەری بەڕێزو ئێوە ئیمانداریش هەوڵ بدەین دینە پاكەكە وەكو خۆی بگەیەنینو لەلۆمەی لۆمەكارانیش بەهیچ شێوەیەك نەترسینو هەوڵیش بۆڕازیكردنی هیچ كەس نەدەین غەیری خوداو دینەكەی نەبێت بەپشتیوانی خودا.

٤_ هەروەها كاكە قانيع نمونەيەكى هێناوەتەوە بەبەڵگە ئەويش ئەوەيە كە " ئەبو سائيبى مەخزومى ڕۆژێكيان خۆى بەپەردەى كەعبەدا هەڵواسيبوو دوعاى دەكردو دەى فەرموو : خودايە ڕەحم بەعاشقان بكەيت ، دڵيان بەهێزبكەيت ،وە دڵى مەعشوقەكانيان بەرامبەر سۆزدار بكەيت ، بۆيە پێيان وت : ئەوە چ دەڵێيت ؟؟! وتى : سوێند بەخودا دوعاكردن بۆعاشقان خێرترە لەعومرەيەك كە لە (جيعرانەوە) بێيت بۆى "[٢] .

بەڕاستى من تێناگەم كە كاكى ڕەشنوسكار مەبەستى چى يە لەباسكردنى ئەم نمونە بێ ماناو بى مەنتيقە ؟ چونكە نەك هەر وتەيەكى نابەجێو باتڵە بەڵكو لەوانەشە توشى تاوانێكى گەورەش بێت ، لەبەر ئەوەى زانينى خەيرو حوكمەكانى تەنها خوداو پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) باسيان لێوەكردووە ، ئيدى نازانم ئەو نا زاناو ناعاريفەى كەتۆ بەبەڵگە دەيهێنيتەوە لەچ سەرچاوەيەكەوە ئەو دەقەى فەرمووە ؟ چونكە هيچ كەسێكى خاوەن عەقڵى ئايينى هەڵەى وا گەورە ناكات لەبەر ئەوە لاى هەموان ئاشكرايە كە حوكمو فەزڵى عومرە چەندە گەورەيە ، ئيدى پێويست ناكات من لێرەدا بەدرێژى بۆ جەنابتى ڕوون بكەمەوەو باسى عومرەت لەبۆ بكەم ، بۆيە گەر كەسێك بيەوێت باسى فەزڵو ئەحكامەكانى كردارێك بكات وە بەراوردى بكات بەكردارێكى ديكە لەخوداپەرستى دا دەبێت پشت بەچەندين بەڵگەى بەهێزو ڕاست ببەستێت وە هەمووشيان تەنها دەبێت لەقورئانو فەرموودە ڕاستەكانەوە سەرچاوەى گرتبێت ، لەبەر ئەوەى هەر حوكمێك بەپێى گرانىو قورسى خەيرى زياد دەكاتو فەزڵى هەيە بەسەر كارە چاكەكانى ديكەدا ، من تەنها يەك شت دەڵێم بە كاكە قانيع ئەويش ئەوەيە ئەوەندە پشت بە شتى پڕوچڕو بێ سەرچاوە نەبەستێت لەبۆ حەڵاڵكردنى حەرامەكانو دواتريش خۆى لێ بێئاگا بكات لەبەر ئەوەى وتەى زاناو ناعاريفو شاعيرەكانە ، چونكە تاكو ئايەتى خوداو فەرموودە ڕاستەكان وەستابن هەموو ئەوانە شتى پوچەڵن گەر پێچەوانەى بن.

٥_ قانع خورشيد لەجێگەيەكى تردا شتى بێ ماناو نارێكى زۆرى نوسيوە بەڵام من ئەم پارچەيەم بەكافى زانى تاكو بيخەمە بەرديدى خوێنەرى ئازيز ، وە گەر حەزيشيانكرد بەتەواوى ببينن ئەوا لەپەراوێزەكەدا ئاماژەم بەهەموو لاپەڕەكان كردووە كە لێرەدا وەڵامێكى كورتى دەدەمەوە ، كاكى ڕەشنوسكار نوسيويەتى " ئەوەى ئەو گروپە (مەبەست لێى ئەو زانا بەڕێزانەيە كە عيشقيان بەلاوە حەرامەو عيشقيان بەبەزاندنى سنورى خوداو ياسا شەرعى يەكان زانيوە ، وە عيشقيان بە كارى بزێو بەدڕەوشتىو ئەنجامدانى نەزەرى حەرام داناوە ، وە لەحوكمى عيشقدا بەڕوونى باسمان لێوە كردووە) بۆى دەچنو دەيانەوێت دونيايەكى خەياڵى يەو تەنها لەوڵاتێكدا پيادە دەكرێت كەكيتاب حاكم بێتو دەققى كتێبەكان ئەزموون بكرێن ، ئەگەر نا خۆ لەكاتى حوكمڕانى پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) و خەليفە ڕاشدينەكانيشدا ئەوى ئەمان دەيڵێن – لەدووریو تێكەڵ نەبوون– جێبەجێ نەكراوە ، چونكە قابيلى جێبەجێكردن نينو مەحاڵن ، وە تەنها كارى عالەمى خەياڵن "[٣] .

بەڕێزانم خوشكە ئيماندارەكانم ، برا خۆشەويستەكانم ، ئايا گەر كەسێك لەوڵاتێكدا بژى كەكار بەكيتابو سوننە نەكرێت ئايا دەكرێت بەويستى خۆى هەموو تاوانێك ئەنجام بدات بەبەهانەى ئەوەوە كە بەكيتابو سوننە كارناكرێ ؟ مامۆستا قانيع ، تۆ بەمێشكى خۆت شتەكان دەپێويت نەك بەشەريعەتى ئيسلام ، چونكە تێكەڵاوى كوڕو كچ حەرامە ، دڵدارىو عيشقبازى حەرامە ، نەزەركردن حەرامە ، پەيوەندى نادروست لەگەڵ شەرەفو ناموسى موسوڵمانان حەرامە ، ئيدى بەكيتابو سوننە كار بكرێت يان نا ، وڵاتى ئيسلامى هەبێت يان نا ، حاكم موسوڵمانو ديندار بێت يان نا ، ئيدى بەسە چەواشەكارى ، بەڕاستى ئێوە وا لەم كوردزمانە تێگەيشتوون كە كەسانێكى هەڵخەڵەفاوو گێلنو هيچ لەدونيا تێناگەن !!!

باسى هەرشتێك دەكرێت ئێوە يەكسە سەر هەڵدەبڕنو دەڵێن : حاكم موسوڵمان نيە ، بەكيتابو سوننە كارناكرێ ، حاكم زاڵمە ، حاكم حاكم ..... بەڕاستى وتەيەكى زۆر ناشيرينە كەفێرى بوونو وەكو توتى ئاسا هەر دووبارەى دەكەنەوە ، ئەگينا ئەمە كەى پێوەرە بۆ بەحەڵاڵ دانانى كارى بەدڕەوشتىو عيشق ؟! وە ئەو بەحەڵاڵ دانانەى تۆو هاوبيرەكانت كە لەهەموو بۆنەو ئاهەنگەكانتاندا تێكەڵاوى يەكى ئێجگار زۆرى كوڕانو كچان هەيە كە يەكێكە لەبڵاوكردنەوەى فەسادو بەدڕەوشتى لەئەم وڵاتەدا كەى لەكيتابو سوننەدا هەيە ؟؟ ئايا گەر حاكمى موسوڵمان هەبوايە كە كارى بەكيتابو سوننە بكردايە چۆن دەيهێشت ئێوە بەو شێوەيە پێ ڕابكێشنو بەويستو ئارەزووى خۆتان چۆن دەتانەوێ ئاوەها

[٢] (عيشق لەنێوان عەقڵو ئاييندا) ، لا ٣٨.
[٣] عيشق لەنێوان عەقڵو ئاييندا ، لا ٤٣.

ئیسلام لەگەڵ عەقڵی خۆتاندا بگونجێنن ؟؟ بۆیە کاکی ڕەشنوسکار ئەم خاڵەش وەکو ئەوانی پێشوو نەتپێکا چونکە ئەم دینـەی ئێمـە لەهەنـدێ حوکمی کەمدا نەبێت تەماشای شوێنەکان دەکات جگە لەوە لەهەموو شوێنێك حەرام هەر حەرامەو کەسێکیش هەوڵی حەلاَڵکردنی حـەرامێك بـدات ئەوا لەستەمکارانە خودا پەنامان بدات .

وە دواتر تۆ تانە لەوتەی زانایان دەدەیو وتەکانیان بەوە وەسـف دەکـەی کـە ئـەوان لەواقیعـدا نـاژین وەکـو جـەنابت ! بـەڵکو ئـەوان لەعالـەمی خەیاڵی دا دەژین بۆیە ئەو فتوایە دەدەن بەوەی کە عیشق حەرامە ، دیسانەوە ئەوەت بۆ ڕون دەکەمەوە کە ئەو عالەمەی تۆ پێی دەڵێی خەیاڵی عالەمی ئیسلامی پاکەو کاریگەری هیچ حیزبێکی بەناو ئیسلامیو دونیایەکی عیلمانیو عەولەمەی لەسەر نەبووە ، ئەوان بـۆ بەرژەوەنـدی حیـزبو کورسی پارەو خەڵك کۆکردنەوەو ڕێکخراوو دونیا ویستی فەتوا نادەن ، بەڵکو ئەوان بۆ هـەموو شـتێك دەگەڕێنـەوە بـۆ کیتـابو سـوننە ، وە گـەر جەنابت وەڵامت هەبوایە لەبۆ فەتواکانیان ئەوا ڕووبەرێکی فراوانی ڕەشنوسەکەت تەرخان بکردایە بۆ وەڵامدانەوەیان گەر ئەوان پشتیان ببەستایە بەفەرموودەی زەعیفو لاواز وەکو جەنابت ، بەڵام بەداخەوە تۆو ئەوانەی کە تۆ پشتیان پێ دەبەستی لە تۆمەتو بوهتانو وتـەی نابـەجێ زیـاتر ناتوانن بەوەڵامێکی ئایینو زانستی وەڵامیان بدەنەوە ، چونکە سوپاس بۆ خودا دینە پاکەکەیان پێ یەو هێزیش نیە لەڕووی شەرعەوە بڵێت ئێوە هەڵـەن یـان پشـتتان بـەبیروڕای هەڵـە بەسـتووە ، وە ئـەوان ناچـن وەکـو جـەنابت عـەقڵ پەسـەند بکـەن بەسـەر ئاییـندا وەکـو نـاوو نـاوەڕۆکی ڕەشنوسەکەت بریتی یە لە (عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییـندا) بەڕاسـتی خـۆت بۆخوێنـەری خۆشەویسـت سـەلماندووتە کـە وتـەکانت عـەقڵێن پـێش ئەوەی ئایینی بن ، دەنا بەهەموو پێوەرێك دەبوایە بتنوسیبایە (عیشق لەنێوان ئـایینو عـەقڵ)دا ، بـەڵام بەداخـەوە مەبەسـتەکەت ئـەوە بـووە وا نوسیوتە ، دەنا ئەمن زۆرم حەز لێبوو بەوەی تەنها وەڵامێکی ئێجگار فراوانم بدایەیتەوە چ لەڕووی ڕێزمانی یەوە بێت یاخود لەڕووی واتـایی یـەوە بێت یاخود لەڕووی ئایینی یەوە بێت سەبارەت بەناونیشانی ڕەشنوسەکەت ئاه چەندم پێخۆشبوو کە بەتەواوی پێداچوونەوەت بکردایـە لـەبۆ ئـەو ڕەشنوسەو بریا پێش چاپکردنەکە کەسێکی زمانەوان بەڕەشنوسەکەتدا بچووبایەتەوە چونکە دەزانی ئەو هەڵەیـە لـە هەڵـەی هـەموو ناوەڕۆکەکـە گەورەترە ؟؟.

٦_ هەروەها کاکە قانیع بەداخەوە دەبینین زۆربەی ئەو فەرمودانـەی کەهێناویەتیـەوە ضـعیفن یـاخود (موضـوع) هەڵبەسـتراون ، واتـە هیچیـان لەپلەی (صەحیح)و (حسن) دا نین ، واتە هیچیان وەرناگیرێنو پشتیان پێ نابەسترێت ، ئیدی نازانم خۆی بەدوای هـەقو ڕاستیەکاندا نەگـەڕاوە ؟ یاخود بەهەڵەدا چووە ؟ یان مەبەستی چاکە بووەو بەڵام نەیپێکاوە ؟ یاخود بەتەواوی بۆ ئـەو کەسـەی نەخوێندووەتـەوە کەپێداچـوونەوەی بـەم کتێبەدا کردووە ؟ یاخود سەنەدی حەدیسەکەی بۆ بەیان نەکردووە ؟ یاخود ئەسڵەن صەحیح و ضەعیفی بەلاوە گرنگ نیە ، بەڵکو دیارە لای ئەو تەنها هێنانەوەی فەرموودەکە بێتو بەو شێوەیە خوێنەری فەقیرو بێئاگا چەواشە بکات ؟ ئیدی من بەتەواوی نازانم مەبەستی چیە ؟ چونکە تـەنها نوسیویەتی ئیمامی ئەحمەد لە (المسند)ەکەیدا هێناویەتی ، بۆیە دەپرسم ئایا ئەو فـەرموودە صـەحیحە ؟ یـان لاوازە ؟ یـان چ پلـەیـەکی هەیـە؟ چونکە ئەمانەتی عیلمی دەبێت بێ شاردنەوەو بێ غەشکردن بگەیەندرێتە خوێنەری بەڕێز بۆئەوەی بەتەواوی لەشتەکان بگات، بۆنمونە لەلاپـەڕە (٥٢)ی کتێبی ناوبراودا بەڕێزی نوسیویەتی " پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) هەروەك لە (المسند)ی پێشـەوا ئەحمـەد بـە (مرفـوع)ی هـاتووە دەفەرموێ (حبك الشيء يعمي ويصم)[٤] . واتە " خۆشەویستیت بۆشتێك کوێرو کەڕت دەکات".

بۆیە منیش دەڵێم : سەرەڕای ئەوەی کە ئەو حەدیسە ضعیفة بەڵام کاکە قانع بۆ گەیاندنی مەبەستو ئارەزووی خۆی چووە لەو ڕووەوە کۆمـەڵێك دەقو نمونەو نمونەی شیعریو وتەی ئەم لاو ئەولای هێناوە وەکو بڵێی تەقویەی حەدیسەکە دەکات ، کاکە قانع تۆ دەبوایە ڕاستیەکەت لەخەڵکی نەشاردبایەتەوە چونکە لەو کتێبانەی کە تۆ سودت لێ بینیون وەکو سەرچاوە هـەموو شـەرحی حەدیسـەکەیان کـردووەو پلـەی حەدیسەکەشیان باسکردووە ، ئیدی چۆن جەنابت لەم هەقـەش دەتـەوێت ڕابکـەیتو خـۆتی لـێ بێئـاگا بکـەیت؟! ، دەبوایـە جـەنابت هـەوڵت بدایـە وەکو نوسـەر

---

[٤] هذا حديث ضعيف ، ضعفه الشيخ الألباني في سنن أبي داود برقم (٥١٣٠) ، وجاء في الضعيف الجامع برقم (٢٦٨٨) ، وجاء في السلسلة الضعيفة للشيخ العلامة الألباني برقم (١٨٦٨) .

شتەكانت وەكو خۆی نەقڵ بكردایە ، چونكە بگەڕێرەوە بۆ تەخریجی ئەو فەرموودە بزانە چۆن هەمووی بەجوانی باسكراوە ، یاخود خۆت چاكی دەزانیت ، بەڵام بەلاتەوە وتەی ئەو زانایانە مەردوودەو كاریان پێناكەی ، چونكە گرنگ ئەوەیە ڕاستە عیشق كوێرو كڕت دەكات ، ئیدی فەرموودە بێت یان نا وەكو خۆت وتەنی (بیشفڕێت هەر بزنە) وایە براكەم ؟ تكایە پێش نوسینی هەر فەرموودەیەك بەجوانی تەخریجی بكەو دواتر بڵاوی بكەرەوە .

٧_ دیسانەوە لەجێگایەكی دیكەدا لەلاپەڕە (٨٥_٨٧) قانع خورشید پشتی بەفەرموودەی هەڵبەستراو بەستووەو بەبێ بنەما دەستیكردووە بەشیكردنەوە ، ئاخر برای خۆم تۆ بنچینەی خانووەكەت دروست نەكردووە ئیدی چۆن دێی دیوار دروست دەكەی ؟! نەك هەرئەوەندەش بەڵكو جەنابی بووە بەفەرمودەناسی سەردەمو وتەی زانایان بەلاوە دەنێتو عەقڵی خۆی دەكاتە پێوەر بۆشتەكان ،دیسانەوە هەر دەیڵێم وەكو پێشتر ئاماژەم پێكرد من ئەم خاڵەیان بەشتێكی سەیر نازانم چونكە گەر بڕوانینە ناونیشانی كتێبەكە دەبینین (عەقڵ)ی پێش (ئایین)خستووە ئیدی چۆن بەبەڵگەو وتەی زانایان ڕازی دەبێت تاوەكو لەگەڵ عەقڵی ئەودا نەگونجێت ؟! ، ئەویش ئەو فەرموودە هەڵبەستراوەیە كە دەڵێ ((من عشق فكتم وعف وصبر فمات فهو شهيد))[5] .

واتە " هەر كەسێك عیشق بكات واتە عیشق بكات بەشێوەیەكی پەنهانیو بەشێوەیەكی پاكو لەسەریشی ئارام بگرێت گەر مرد ئەوا پلەی شەهیدی هەیە ".

گەر تەماشای پەراوێزەكە بكەن هەموو بەشێوەیەكی جوان پلەی فەرموودەكەم خستۆتە ڕوو كە فەرموودەیەكی هەڵبەستراوە بەدەمی پێغەمبەری خوداوە (صلى الله عليه وسلم) لەبنچینەدا هیچ ڕاستی یەكی تێدانیە ، چونكە مومكین نیە كەسێك شوێنی ئابڕوو ناموسی خەڵكی بكەوێتو هەموو دەم خەریكی نەزەركردن بێت بۆكەسێكی نامەحرەم كەچی ئایینی پیرۆزی ئیسلام پلەی شەهادەتی پێ ببەخشێ كە گەورەترین پلەیە لەدوای پێغەمبەرانو ڕاستگۆیان ، بەڵام كاكە قانع تەنها بەوەوە نەوەستاوە بەڵكو دوای ئەوەی ڕای چەند كەسێك وەردەگرێت دەربارەی لاوازی هەڵبەستراوی فەرموودەكە ، وە هەندێكیان پێیان وایە كە وتەی (عبدالله ی كوڕی عەباس)ە بەڵام بەهەڵە دراوەتە پاڵ پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ، بەڵام كاكە قانع دەڵێت پێم وانیە لەمەسەلەیەكی وەها هەستیارو گرنگ ئیبنو عەباس قسە بكات ، بۆیە دەڵێت : " ئەمەش ڕێك ئەو جۆرە عیشقەیە كە بەدرێژی باسمان لێوەكردوو وتمان ناتوانرێت بەخراپ ناوزەد بكرێت !، ئەوە ماوە بڵێم مەرجی سەرەكی لەخۆگرتنو داوێن پاكیەكەدا ئەوەیە بۆخوا بێت ، ئەگەر واش بوو ئەوە حەققە خاوەنەكەی بگا بەپلەی شەهید ، چونكە ئێشو ئازاری چەند ساڵەی ئاگری عیشق لەئێشی چەند دەقیقەی گڕی سوتان یان ناڕەحەتی خنكان كەمتر نی یە ئەگەر هاتوو ئەوان بەشەهید حیساب كران لەبەر ناڕەحەتی پێش گیان دەرچوونیان ئەوە عاشقیش بەو ئازارانەی دەگا بەو پلەیە ، ئەوەشمان لەبیر نەچێت بەمەرجی سەرەكی دەزانم بۆگەیشتنی عاشق بەم پلە بڵندە پێویستە عیشقەكەی نەویستەكیو ناچاری بێت نەك پێچەوانە "[6] .

لێرەدا گەر بەجوانی لەوتەكانی كاكە قانع وردبینەوە چەند خاڵێكمان دەست دەكەوێت ، ئەویش ئەوەیە كە :

---

[5] هذا حديث موضوع (فەرموودەیەكی هەڵبەستراوە)، جاء في الضعيف الجامع برقمين (٥٦٩٧_٥٦٩٨) والسلسلة الضعيفة للشيخ العلامة الألباني برقم (٤٠٩) ، لەگەڵ ئەوەشدا ئەو نوسیویەتی (وصبر) بەڵام بەداخەوە لەهیچ سەرچاوەیەكدا ئەو وشەیەی لەگەڵدا نەبوو هەرچەندە خۆی فەرموودەیەكی هەڵبەستراوە ئیدی هەبێت یان نا ئەوا من دەیبەستمەوە بەقسەكەی كاكە قانیع ئیدی چی بۆزیاد دەكات یاخود كەمی دەكاتەوە بەس لەبەر ئەوەی كەشتەكە بەحەڵاڵ دابنێ ، ئەو نەك هەر حەدیسی لاواز بەڵكو مەوزوعیشی وەكو بەڵگە بەكارهێناوە بەڕاستی جێگای سەرسوڕمانەو نازانم مەبەستی چیە؟ هەروەها سەرەڕای ئەوەیش ئەو حەدیسە تەنها بەو شێوەیە هاتووە (من عشق فكتم وعف فمات فهو شهيد) هەرچەندە هەڵبەستراویشە بەڵام ئەو بەوەندەوە نەوەستاوە بەڵكو (وصبر)ەشی بۆ زیادكردووە ! !.

[6] عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییندا ، لا٨٧.

أ_ بەکورتیو بەپوختی لای کاکە قانیع عیشق دروستەو ناکرێت بەتاوان لەقەڵەم بدرێت ! بەڕاستی ڕەخنەگرتنە لەشەرع چونکە بەعەقڵی کاکە قانیع مرۆڤ تەنها داوێن پاك بێتو لەبۆ خودا بێت ئیدی نەزەرکردنو دەمەتەقێو وەستان لەگەڵ کچێك کە نامەحرەمی تۆیەو پەیوەندی ناشەرعی هەموو ئەمانە بۆکوێ چوو کاکە قانیع ؟ خودای گەورە فەرموویەتی ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾[7] .

واتە " ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار کە چاویان لەئاستی نامەحرەمدا دابخەن وە داوێنیشیان بپارێزن ".

هەروەها خودای گەورە لەئایەتێکی دوای ئەوەدا دەفەرموێت : ﴿وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾[8] .

واتە " ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بەئافرەتانی ئیماندار باچاوی خۆیان دابخەن لەئاستی نامەحرەمداو داوێنی خۆشیان بپارێزن ".

پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت (لا يخلون رجل بامرأة إلا كان ثالثهما الشيطان)[9] .

واتە "هەرگیز پیاوێكو ئافرەتێك پێکەوە بەتەنها نابن ئیللا شەیتان سێهەمیانە ".

دوای ئەو دوو ئایەتەو ئەو فەرموودەیە ئایا کاکە قانیع تۆ هەر عیشقت پێ باشەو بەدروستی دەزانی ئەمە چی یە داوێن پیسی ناکەنو لەبۆ خوداش ئەو عیشقە دەکەن ؟ ئایا خودا وای پێ فەرموون ؟ ببورە خودای گەورە سەرەتا دەفەرموێت چاوتان دابخەن دواتر دەفەرموێت داوێنتان بپارێزن ، ئایا کەسی عاشق تەماشای مەعشوقەکەی ناکات؟ ببورە برا خۆشەویستەکەم بەڕاستی لەهەڵەیەکی زۆر گەورەدای خودا پەنامان بدات ئیدی چۆن سەرەڕای هەموو ئەو ئایەتو فەرموودانە کە بەحەرامی دادەنێن چۆن تۆ پێداگری لەسەر حەڵاڵ بوونی دەکەی تەنها یەك ئایەتو یەك فەرموودەی صەحیحم بۆ بهێنە باشە ؟ بەڵام لەبری ئەوانە نەچی وتەی موشریکێك یان شیعری شاعیرێکم بەبەڵگە بۆبهێنیت چونکە لەشەرعدا ئەو شتانە جێگەی نابێتەوە.

ب_ هەروەها دەڵێت ئەگەر واش بوو ئەوە حەققە بگات بەپلەی شەهید ؟؟! ئایا مامۆستا قانع خوداو پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) حەق نازانن تۆ دەیزانیت ؟؟ خودا پەنامان بدات ، چۆن بەشتێك دەڵێی حەقو خوداو پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) بەحەقیان نەزانیوەو بەرامبەر بەوەش بەتاوانیان لەقەڵەمداوە ؟! بەڕاستی وتەیەکی زۆر ناشیرینەو هەڵەیەکی زۆر گەورەیە.

ج_ هەروەها نوسیویەتی چونکە ئاگری چەند ساڵەی عیشق لەئاگری چەند دەقیقەیەکی سوتانو یان ناڕەحەتی خنکان کەمتر نیە !!!!. برا ئازیزەکەم پێویستە ئەم پرسیارە لەشەرع بکەیت ، چونکە تۆ ئەم وتانە کە دەڵێیت بەڕاستی تانەیە بۆ خودی شەرع چونکە ئەو بەو ئاستەی نەگەیاندووە ؟ ئەو نەیگەیاندووە بەپلەی شەهادەت ، هەر بۆ وەڵامدانەوەی جەنابت بەکورتی دەڵێم پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) لەفەرموودەیەکدا باسی ئەو کەسانەمان بۆ دەکات کە بەو شێوەیە گەر بمرن ئەوا پلەی شەهادەتیان پێ دەدرێت وەکو دەفەرموێت (الشهادة سبع سوى القتل في سبيل الله المقتول في سبيل الله شهيد والمطعون شهيد والغريق شهيد وصاحب ذات الجنب شهيد والمبطون شهيد وصاحب الحريق شهيد والذي يموت تحت الهدم شهيد والمرأة تموت بجمع شهيد)[10] .

واتە " حەوت جۆرە کەس شەهیدن جگە لە کوشتن لەپێناوی خودا ، کەسێك کە لەپێناوی خوادا بکوژرێت شەهیدە ، کەسێك بەتاعون بمرێت ، کەسێك لەئاودا بخنکێت ، ئەو کەسەی کە دومەڵ لەتەنیشتی یەوە دەردەچێتو بەو هۆیەوە دەمرێت ، وە کەسێکیش بەئێشو ئازاری سکەوە بمرێت ، ئەوەش کە بسوتێت ، ئەوەش کە لەژێر داڕوخاندا بمرێت ، ئەو ئافرەتەش کە بەمنداڵبوونەوە بمرێت شەهیدە ".

ئایا برا ئازیزەکەم بۆچی پێغەمبەری خودا باسی کەسی عاشقی نەکردووە ؟ یاخود کەباسیشی کردووە بۆچی هاوەڵان نەیانگێڕاوەتەوە ؟ یاخود بۆچی هیچ لەفەرموودەناسەکان باسی عیشقیان نەکردووەو بڵێن کەسی عاشق پلەی شەهادەتی هەیە ؟ یاخود هەیە بەڵام تەنها تۆ بیستووتە

---

[7] سورة (النور) ، أية ٣٠.

[8] سورة (النور) ، أية ٣١.

[9] صحيح الجامع ، رقم (٢٥٤٦).وصحيح جامع الترمذي برقم (١١٧١) وغيره.

[10] صحيح الجامع ، رقم (٣٧٣٩).

غەیری تۆ کەس پەی بەشتی وا نەبردووە ؟! ! هەموو ئەمانەپرسیار گەلێکن بەڕاستی پێویستیان بەوەڵامگەلێکی وەها هەیە کە پشت بـەقورئانو سوننەت ببەستن نەك بەمێشکی سەردەمیانەو تۆ .

د_ لەسەرەتای نوسینەکەدا نوسیویەتی لەمەسەلەیەکی وەها هەستیاردا ناکرێت ئیبنو عـەباس قسـەی تیـادا بکـات ، ئـەی کاکـە قـانع کەسێکی وەکو ئیبنو عەباس کەوا یەکێکە لە هەرە شـارەزاکانی ئـەم ئوممەتـەو یەکێکـە لەصـەحابە هـەرە بـەڕێزو زیـرەكو چاکەکان بـۆی نـەبێت لـەوەها مەسەلەیەکدا قسەبکات ئیدی جەنابت لەکوێی ئەو پلەیەدا کە قسەی تێدا دەکەیتو بەئارەزووی خۆت فەرموودەکە دەهێنیتو دەیبەی بێ ئەوەی کەس ئیجازەی زانایەتی پێت بەخشیبێت لەزانستی فەرموودەناسی دا ، وە گەر مۆڵەتێکی لەو جۆرەشت هەبێت (هەرچـەندە شـتی وات نیـەو لـەو مەسەلەیەدا ئەسڵەن شارەزاییت نیە) ئەوا دیسانەوە هەربۆت نیە لەو مەسەلەیەدا بیروباوەڕی خۆتت هەبێت قسەی تێدا بکەی ، بۆیـە پـێم خۆشـە هەر ئەوەندە لەسەر ئەم خاڵە بنوسم تاکو زیاتر سەری خوێنەر نەئێشێنم بەنوسینەکانی تۆو وەڵامەکانی من .

٨_ هەروەها کاکە قانع وەکو خۆی لەکتێبەکەیدا ئاماژەی بۆ ئەوە کردووە کۆمەڵێك هەن بەهەموو شێوەیەك عیشقیان لا قەدەغـەیـەو بەحـەرامی دادەنێن[11] وە کۆمەڵێکی دیکە هەن عیشقیان بەپیرۆزو عیبادەت لەقەڵەم داوەو گەڕاندوویانەتەوە بۆ یاسا شەرعی یـەکان [12] ، وە لـەنێوانی ئـەم دوو کۆمەڵەیەدا کۆمەڵێکی دیکە هەن دەڵێن : عیشقی دروستو عیشقی نادروستیش هەیە ، عیشقی دروست مـرۆڤ پاداشـت دەدرێتـەوە لەسـەریو گەر بەو شێوەیەش مرد ئەوا بەشەهید لەقەڵەم دەدرێت! ، بەڵام عیشقی نادروست مرۆڤ پێی تاوان بار دەبێت[13] .بەڵام سەیر لەوەدایە کـە بـەڕێز مامۆستا قانیع هەر لەسەرەتای کتێبەکەیەوە تاکو کۆتایی هەر بەباشی باسی عیشقو کەسی عاشق دەکات دەڵێت نـابێ سـزا بـدرێ بـەڵکو دەبـێ پاداشت بکرێتو بگاتە پلەی شەهیدی ! ! بەڵام گەر بڕوانینە ئەو خاڵانەی کـە ئـەو بەنیشـانەکانی عاشـقی وەسـف کـردووە دەبیـنین (٢٣) خـاڵی نوسیوە سوێند بەخودا لەو بیستو سێ دانەیەدا تـەنها خاڵێکیشی لەگەڵ ئیسلامو شەرعەکەیدا ناگونجێو بەتاوان دەژمێردرێت ، بـەڵام دیسـانەوە وەکو پیشەی هەمیشەیی ئەو بەڕێزە بۆ هەر خاڵێك لەو خاڵانە شیعری شاعیرێك یان بەسەرهاتی نێو ژیانی بەشـە نـاوخۆیی خـۆی یـان وتـەی بـێ بنچینەو وتەی بێ بنەمای هێناوەتەوە ، بۆ ئەوەی زیاد لەسەر نەڕۆین بۆیە نەمتوانی هەر (٢٣) خاڵەکە یەك بەیەك بنووسمو وەڵامیـان بدەمـەوە ، بەڵام تەماشامکرد زۆر زۆرە ، ئەو تەنها ئەو بەشە (٣٠) لاپەڕەی ڕێکی بۆ تەرخانکردووە واتە لە لاپەڕە (١١١_١٤١)ی تەرخانکردووە ، بۆیـە هـەر ئەوەندە دەڵێم بۆکەسی خوێنەر بریا هەموو کەسێك تەماشـای خاڵـەکانی دەکـردو بەڵگەکانیشـی دەخوێنـدەوە ، کـە لێـرەدا بـەکورتی سـەردێڕی هەندێکیان دەنوسم بەپشتیوانی خودا ، ئەوانیش :

أ_ مرۆڤـی عاشـق بەچـاوی دەردەکـەوێت کـە عاشـقە ، بەتایبـەت نزیـك کەوتنـەوەی لەمەعشـوقەکەی ، عاشـق بـەردەوام چـاوەکانی دەبڕێتـە مەعشوقەکەیو جێگای مەعشوقەکەی.

ب_ ئەگەر مرۆڤ لەقسەکانی عاشق وردبێتەوە ، دەبینێ بەزۆری باسی مەعشوقەکەیو هەڵسو کەوتی خۆشەویستەکەی بەسـەر زمانـدا زاڵـە ، وە پێی بکرێت لەباسی پەیوەند بە ئەو زاتر باسی هیچ ناکات.

---

[11] ئەو کۆمەڵەی بەشی هەرە زۆرینەی زانایانی ئەهلی سوننەتو جەماعەتەو هەموو بەڵگەکانیان لەقورئانو سوننەتەوە سەرچاوەی گرتووەو بەتوندیش وەڵامی کۆمەڵەی دووەمو سێهەم دەدەنەوەو بەبەزاندنی سنووری شەرعیان لەقەڵەم دەدەن. (هیوا زیرەك).

[12] ئەم کۆمەڵەیەش بیروباوەڕێکی سۆفیگەرایەتییان هەیەو وە هەندێکیشیان چاولێکەری ڕەوافیزە دەکەن ، هەموو ئاکارو کردارەکانی پێشینانیان بەشەرع دادەنێنو لاساییکردنەوەشیان بەواجبو خواپەرستی دەزانن ، سەرەڕای هەموو ئەمانەش پشت دەبەستن بەکۆمەڵێك شیعرو بەسەرهاتو چیرۆكو ئەفسانەی بێ بنچینەو بێ ماناو پڕو چوچ ، (هیوا زیرەك).

[13] ئەمیش بیروڕاکەی کاکە قانیعو کۆمەڵێکی دیکەی هاوبیری ئەون ، بەڵام دەپرسین جگە لەو دوو فەرموودەیە کە یەکێکیان لاوازەو ئەوی دیکەیان لەو خراپترە کە هەڵبەستراوە چ بەڵگەیەکتان بەدەستەوەیە ؟ ئایا ئەو شیعرانەو ئەو وتە نابەجێیانەو ئەو بەسەرهاتەی کە لەزانکۆ تووشت بووە لەگەڵ ڕەفیقەکانتاو ئەو جیاوازیو ئەو ڕاپرسییەی (م.هێمن بابان ڕەحیم) ئایا ئەوانە دەکرێنە بەڵگە لەسەر حەڵاڵێتی ئەو لایەنە باشانەی کەتۆو هاوبیرەکانت وەسفیان دەکەن ؟ بێگومان هەموو ئەمانە پێویست دەکات لە دوو توێی کتێبێکی گەورەدا وەڵام بدرێتەوە .

ت_ عاشق بەبەردەوامی حەز لەنزیکی مەعشوقەکەی دەکاتو هەوڵ دەدات بەرەو ئەو شوێنە بڕوات کە مەعشوقەکەی لێ یە.

پ_ لەنیشانەکانی عیشق ئەوەیە کە بەردەوام حەز لەگوێگرتن لەقسەی مەعشوق بکەیتو بەهەموو بیرو هۆش بۆ وتەکانی گوێ شل بکەیت.

ج_ عاشق گوێڕایەڵیکردنی مەعشوقی ئەوەندە لا خۆش دەبێت کە ئەگەر گرانترین کاری بۆ ئەنجام بدات وادەزانێت هیچی نەکردووە.

ح_ یەکێکی تر لەنیشانەکانی عاشق حەزکردنە لەتەنهاییو بێ دەنگی ، زۆرجار دەبینی کەسی عاشقو ئەویندار بەتەنها لەژوورێکدا دانیشتووەو ئاوازێکی هێمنی دڵڕفێنی خستۆتە سەرو نغرۆ بووە لەدونیای خەیاڵو ئەندێشەدا.

خ_ گریان یەکێکی ترە لەنیشانە هەرە دیارەکانی کەسی عاشق.

د_ یەکێکی تر لەنیشانەکانی کەسی عاشق ئەوەیە قسەی پەرتو بڵاو زۆر دەکاتو قسەکانی پەیوەندییان بەیەکترەوە نیە.

ر_ شێتی یان نیوچە شێتی نیشانەیەکی تری عاشقانە.

ز_ نیشانەیەکی تری خۆشەویستی ئەوەیە کەمرۆڤ بەبێ خۆشەویستەکەی چێژ لەهیچ وەرناگرێتو هەموو ژیانی لێ تاڵ دەبێت.

س_ لەشی لاوازو ڕەنگی زەردو ئەندامی سست نیشانەی ئەویندارە.

ش_ شەونخونی خەسڵەتێکی تری عاشقانە.

ع_ عاشق بەسەردانو بینینو قسەکردنو ڕاوەستان لەگەڵ خۆشەویستەکەیدا خەمو خەفەتو پەژارەی نامێنێو بەدابڕان لێی پەژارەو ئازارەکانی دەگەڕێنەوە جێی خۆیان.

غ_ بەدگومانی سیفەتێکی تری ئەڤیندارانە .

ف_ غیرەکردن دیارترین نیشانەی خۆشەوییستیو ئەڤینە.

من تەنها سەرە دێڕی ئەم (١٥) خاڵەم نوسیوە ئەگینا خۆی زۆر زۆر شیکردنەوەی لەسەر ئەم وتە بێ بنەمایانە کردووە ، لەڕاستیدا خۆی وەکو وتم (٢٣) خاڵە ، بۆیە دیسانەوە دەپرسم ئایا ئەو خاڵانەی کە خستمە ڕوو ئایا کام خاڵی دروستەو بەڵگەی شەرعی لەسەرە؟ یاخود ئایا ئەو خاڵانەی کاکە قانیع کەخستمە ڕوو سەد دەر سەد پێچەوانەی کاری ئیماندارو وابەستە نی یە ؟ ئایا ئەو خاڵانە لەکەسێکدا هەیە کە پێی بووترێت شەهید ؟ ئایا ئایا ئایا ......هتد. وەڵامەکەی دادەنێم بۆ کاکە قانیع بۆ ئەو براو خوشکە ئیماندارانە بۆئەوەی بەدوای هەقو ڕاستیدا بگەڕێنو ئیکتیفا نەکەن بەکتێبی عەقڵانیو دوور لەبنەمای شەرعی ، خودای گەورە منو قانعو ئێوەش لەتاوانی عیشقو بەدڕەوشتی بەدوور بگرێت .

٩_ لەجێگایەکی دیکەدا قانع خورشید شتێکی زۆر هەڵەی نوسیوە ، بەڵام سەرم لەوە زۆر سوڕ دەمێنێت کە ئەو کەسەی کەپێداچوونەوەی بۆکردووە چۆن شتی وای بەسەردا تێپەڕیوەو دەنگی نەکردووە ؟ یاخود چۆن شتی وای پێ قبوڵە ؟ بۆیە من دەڵێم لەوانەیە ڕەشنوسکار هەموو ڕەشنوسەکەی بۆ نەخوێندبێتەوەو بەڵکو چەند بەشێکی کەم کە خۆی ویستی لەسەر بێت بۆئەو کەسەی خوێندبێتەوە کەپێداچوونەوەی بە ڕەشنوسەکەدا کردووە ، والله أعلم ، یاخود چۆن ئەو نوسەرە شتی وا دەڵێت ؟ یاخود یاخود ....هتد.

بەڕاستی کاتێك خوێندمەوە زۆر سەرم سوڕما بەو وتە ناشیرینە ، جگە لەوەی ئەو نوسەرە شتە پێشووەکانیم لەبیرکرد بەڵام بەڕاستی ئەم هەڵە گەورەیە نابێت بەسەر هیچ کەسێکدا تێبپەڕێتو لێی بێدەنگ بێت ، بۆیە قانع خورشید نوسیویەتی " ئەگەر هاتوو نەکرا پەیوەندیو خۆشەویستی نێوان عاشقو مەعشوق بەتاجی زێڕینی زەواج جوان بکەینو هەموو هەوڵێك لەم پێناوەدا بێ سوود بوو بۆنمونە مەعشوق ئافرەتێکی خاوەن مێرد بوو ، یان کەسێك بوو کە بەپێی شەرع مارەی نەدەهات لەعاشقو بە (محرم) دادەنرا ، یان باوكو کەسوکاری کچە یان کوڕە بەرهەڵستکاربوون لەبەیەك گەیشتنی ئەم دوو ئەویندارە ، ئیتر بەهۆیەکی عەقڵی بێت یان هەر لەبەر کەللە ڕەقیو کەم عەقڵی ، هەروەها نەیدەتوانی ژن بهێنێو دڵی نەدەچووە سەر کەسی تر ئەوە ئەو کات باشترین چارەسەر بۆئاسوودەکردنی عاشقو لەیادبردنی مەعشوقە "[١٤] .

[١٤] عیشق لەنێوان عەقڵوئاییندا ، ل ١٨٢.

شیکردنەوەی وتەکەی قانع خورشید گەر مەبەستی ئەوە بێت یان نا ، هەر ئەوە دەگرێتەوە کە گەر کەسێکی عاشق نەیتوانی بەمەعشوقەکەی بگاتو نەیتوانی پرۆسەی هاوسەرگیری لەگەڵدا ببەستێت بەهۆی ئەوەی کە ، کەسی مەعشوق شوی کردبێت بەکەسێکی دیکەو حاڵی حازر لەماڵی مێردەکەی خۆیدابێت .

منیش دەڵێم : کاکە قانیع ئەو خۆشەویستە پاکەی کە تۆ بانگەشەی بۆ دەکەی ئایا دروستە لەگەڵ ژندا بکرێت؟ چونکە تۆ تەنها بەکچەوە نەوەستاوی وەکو لەسەرەتادا ئاماژەت پێکردووەو بەدرێژی باست لێوە کردووە ، بەڵکو ئێستا بۆمان دەرکەوت بەم وتەیەی جەنابت کەوا ئاساییە کەسێك عیشق لەگەڵ کەسێکی دیکەدا بکات بەڵام لێرەدا مەبەستت ئەوەیە کە کەسی مەعشوق ئێستا خاوەن مێردەو لەوانەشە منداڵیشی بوبێت ؟ ئایا بە چ مەنتیقێك تۆ ئەم قسە بێ مانایە دەکەیت ؟ ئایا ئەوە ئەوپەڕی بێ ئەخلاقیو داوێن پیسی نیە کەکەسێك عیشقبازی لەگەڵ ژندا بکات ؟ ئەوە عیشقە پاکەکەیە کەجەنابت دەڵێی شایەنی پلەی شەهادەتە؟ برام لەخوداترسان بکە مەنهەجی ژیانت ، لەخودا ترسان بکە پەیڕەوێك بۆ هەموو نوسینەکانت چونکە تۆ هەر بەوەوە نەوەستاوی کە کەسی عاشق دەکرێت لەگەڵ کچێکدا عیشق بکاتو دڵی لێی بچێت ، بەڵام ئەی پێم ناڵێی ئەم وتەیەت یانی چیو چیش دەگرێتەوەو مەبەستت لێی چی یە؟

دواتر جەنابی کاکە قانیع دەڵێ " <u>گەر کەسی مەعشوق کەسێك بەپێی شەرع مارەی نەدەهات واتە (محرم) بوو</u>" .

برا ئازیزەکەم نەدەکرا ئەم وتەیەت شی بکردایەتەوە؟ بۆیە منیش دەڵێم : بێ زەحمەت کاکە قانیع سەرەتا ئەوەمان زانی کە بەڕای تۆو هاوبیرانت عیشق دروستە ، دواتر لەچوارچێوەی نوسینەکەتدا بۆمان دەرکەوت بەلاتەوە ئاساییە کە کەسێك لەگەڵ ئافرەتێکدا عیشقبازی بکات کەخاوەن مێردبێت ، بەڵام ئەوە کام ئەدەبو کام ڕەوشتە کە کەسێك عیشقبازی لەگەڵ کەسی نامەحرەمدا بکات ، ئایا جەنابت تائێستا دەزانیت کەسی نامەحرەم کێ دەگرێتەوە ؟ یاخود ئەوەندە خەریکی نوسینی شتی بێ بنەمای ناتوانی ساتێك چاو بەوتەکانتدا بخشێنیتو بەجوانی لێی تێبگەی ، کەسی نامەحرەم بریتی یە لە (دایك ، خوشك ، پور ، نەنك ، کچی خوشك ، کچی برا ، خوشكو دایکی شیری ......هتد) هەموو ئەمانە بریتین لەکەسی نامەحرەم ، بۆیە دەپرسم لەکاکە قانیع ، ئایا دروستە لەگەڵ ئەمانەدا پەیوەندی عیشقبازی هەبێت ؟ یان کاکە قانیع نەتزانیوە بڵێی چیو نەتپێکاوە ؟ ئەگینا ئەو وتەیە زۆر بێ ماناو شتێکی زۆر ناشیرینە ، چونکە سەیر لەوەدایە تۆ وتەیەك دەدرکێنیت بەڵام هیچ بیر لەماناکەی ناکەیتەوە ، بەڵکو تەنها دەتزانی شت بنوسی بەبێ ئەوەی بگەڕێیتەوە بۆمانای شتەکە ، ئەگینا شتی وا مەحاڵە لەسەر لاپەڕە ئایینیو غەیرە ئایینیش بنوسرێت ، ئەم شتەی کەتۆ بانگەشەی بۆ دەکەی مەحاڵە لەکۆمەڵگەیەکی ئەورووپیو ئەمریکی دا هەبێت ، چونکە ئەو شتە ئەوپەڕی بەدڕەوشتی یە ، بەڵام هیوادارم مەبەستت ئەوە نەبێتو تەنها هەڵەیەکی ماناییو حەرفی بێت کەتۆ ئاماژەت پێکردووە ، وە گەرنا من خوێنەری بەڕێزو ئازیزو مامۆستایانی ئایینیو زمانەوانەکان دەکەم بەداوەر بەسەر نوسینەکەتەوە بۆئەوەی هەموویت بەجوانی بۆ شی بکەنەوە بەهیوای ئەوەی تۆش جارێکی کە لەنوسینەکانتدا بەهەڵەدا نەچیتو کاتێکیش شتێکت نوسی هەوڵ بدەی بەجوانی پێیدا بچیتەوەو کەسێکیش پێداچوونەوەی بۆنوسینەکانت کرد بەئامانەتەوە هەرهەمووی بەجوانی بخوێنێتەوە نەوەکو هەڵەیەکی گەورەی لەو جۆرەی بەسەردا تێپەڕێتو ئەو ئاگای لێ نەبێت یاخود ئاگای لێ بێتو خۆی لەمەسەلەکە بشارێتەوە ، بۆیە داوام لەخودای گەورەیە سەرەتا منو دواتر تۆو دوای ئەوەش خوێنەری ئازیز لەخراپەو هەڵەی زمانو دڵو چاو بپارێزێتو نەکەوینە داوی شەیتانەوەو نەبینە بانگخوازی شەیتان لەبۆ کاری بەدڕەوشتیو حەلاڵکردنی حەرامەکان.إنه ولي ذلك والقادر عليه.

١٠_ سەرەڕای ئەوەی کە ئەو فەرموودەی پێشوو کە ئاماژەمان پێدا بەوەی کە فەرموودەی هەڵبەستراوە بەدەمی پێغەمبەری خوداوە (صلى الله عليه وسلم) لەبنچینەدا زۆر بێ بنەمایەو هەروەها درۆیەکی گەورەیە بەدەمی پێغەمبەری خوداوە(صلى الله عليه وسلم) ، بەڵام کاکە قانیع بەوەوە نەوەستاوە بەڵکو لە لاپەڕە (٢٢١) تاکو لاپەڕە (٢٢٦) بەس خەریکی شیکردنەوەی ئەو فەرموودە هەڵبەستراوە بووە (من عشق ......) ، دیسانەوە زۆر بەلامەوە سەیرە لەهیچ کام ئەو لاپەڕانەدا نەهاتووە بۆپشتگیری قسەکانیو پشتگیری فەرموودەکەش ئایەتو فەرموودە بهێنێت جگە لەوەی چووە چەندین شیعری شاعیرانی هێناوە ، بەڕاستی من دەپرسم ، ئایا دەکرێت شیعری شاعیران بکرێتە بەڵگە بۆحەڵاڵو حەرامێتی ؟ .یاخود کاکە قانیع چووە وشەی (کتمان)ی بەشێوەیەکی گشتی شیکردۆتەوەو شان بەشانی ئەوەش هەوڵی داوە چ لەسوودی وتەکانیدا

دەبینرێت ئەمیش داویەتیە پاڵی عیشقو ڕاستەوخۆ بۆئەوەی زیاتر وتەکانی بەبەڵگەی عەقڵی نەك ئایینی بسەلمێنێت یەکسەر شیعری شاعیرێکی هێناوەتەوەو شێکردۆتەوە .

برا ئازیزەکانم ، خوشکە ئیماندارەکانم ئەم بەشە کە بڕیاربوو تایبەت بکرێت بەگفتوگۆیەك لەگڵ (قانع خورشید) دا کە نوسەری ڕەشنوسی (عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییندا)یە ،لێرەدا کۆتایی پێ دێنم بەهیوای ئەوەی خودای گەورە لەهەڵەو کەمو کورتیەکانی منو قانع خورشید ببورێت ، وە خوێنەری بەڕێزیش شادومان کات بەخوێندنەوەی ئەو کتێبو بلاوکراوانەی کە پشت بەبەڵگەی قورئانو فەرموودە صەحیحەکان دەبەستن ، بەڕاستی زۆر حەزم نەکرد درێژە بەوەڵامەکانم بدەم وە سەرەڕای ئەوەش هەموو وەڵامەکان سوپاس بۆخودا بەو نیەتەوە نوسیومە کە هەڵەکانی ئەو ڕەشنوسکارە چاك بکەمو هیواداریشم ئەو بەڕێزە بەنوسینەکانیدا بچێتەوەو کاتێکیش شتێك دەنوسێت هەوڵ بدات بەجوانی پێیدا بچێتەوە چونکە هەموو کەس شایەنی هەڵەیە ، جا گرنگ ئەوەیە کەسی هەڵەکەر بەخۆیدا بچێتەوەو بەزوویی هەڵەکانی چارەسەر بکات بۆئەوەی بەهۆی هەڵەی ئەوەوە کەسی دیکەش تووش نەبێت.

دوا وتە :

زۆر سوپاسی خودای تاكو تەنها دەکەم بەوەی مۆڵەتی دامو تەمەنی درێژکردمو لاشەساغی کردم تاوەکو توانیم لەو ماوەیەدا ئەم نامیلکە بچووکە ، هەرچەندە شتێکی وانیە ، بخەمە بەردیدەی خوێنەرانی کورد زمانو نەوە تازە پێگەیشتوانی ئەم نیشتیمانە شیرینە ، بەو هیوایەی توانیبێتم شتێك بەشتێك بکەم بۆئەوەی گەنجەکانمان ، جا چ کوڕ بێت یاخود کچ شەیدای بکەم بەحوکمە شەرعی یەکان سەبارەت بەمەسەلەیەکی گرنگ کە ئەمڕۆ لەگۆڕەپانی وڵاتانی ئیسلامی بەگشتیو کوردستانی خۆشمان بەتایبەتی بوونی هەیەو قورساییەکی گەورەشی دروستکردووە لەسەر ئاستی پەروەردەو ڕەوشتی کۆمەڵگای ئیسلامی ، وە تاکە مەبەست بەپشتیوانی خودا ئەوەیە لەم ڕۆژگارە پڕ مەترسیدارە جا چ شبوهات بێت یاخود شەهەوات ڕاستەوخۆ مێشکی لاوانمان داگیردەکاتو بەو شێوەیەش هەنگاوێك لەشەرعە پاکەکەی ئیسلامو لەڕاستە شەقامەکەی ئیسلام بەدووری دەگرێتو هەوڵی ڕێگا ونکردنی دەدات ، بەو مەبەستەش دەبێت وا لە لاوانی ئازیز بکەین شوێنی کارە بزێوەکانی شەیتان نەکەوێت بۆئەوەی بەهەشتی پانو بەرین ببێتە ئارامگاو نشینگەی دواڕۆژی ، وە لاوانی ئازیزیش خۆشەویستی ئافرەتێکی نامەحرەم وایان لێ نەکات لەخۆشەویستیو زیکرو یادی خودا غافڵ بن ، چونکە دوو شتی پێچەوانەوە دژ بەیەکتر لەدڵێکدا کۆنابنەوە.

هەروەها خوشکە ئیماندارەکانم ، برا بەڕێزەکانم گەورەترین هۆیەك کە کاریگەری هەبێت بۆ سەر لاوانو تووشی تاوانی عیشقیان بکات ، لەم ڕۆژەدا بریتی یە لە (تەلەفزیۆنو مۆبایل) بەڕاستی زیانی هەریەکێکیان تەماشا بکەین دەبینین لەوی دیکەیان خراپترەو زیاترە ، چونکە تەلەفزیۆن ڕۆژانە سەدەها گۆرانیو چەندین فیلمو درامای ڕۆمانسی یەت پێشکەش دەکاتو دەیەها کچی شۆخو شەنگو ڕازاوە دەخاتە سەر شاشەو بەرنامە پێشکەش دەکات ، گومانی تێدانیە لێرەدا من ڕووی دەمم دەکەمە هەموو کەناڵە کوردی یەکان بەئیسلامیو عیلمانی یەوە ، چونکە کچی سەر ڕووت لەهەردووکیاندا دەبینرێت ، دراماو فلیمە ڕۆمانسی یەکان هەردووکیان پێشکەشی دەکەن ، کچی شۆخو شەنگ هەردووکیان دەیخەنە سەر شاشەو بەرنامە پێشکەش دەکەن ئیدی هیچ جیاوازی یەك نیە لەنەزەرداو وەکو یەك تاوانیان هەیە ، وەکو باسیشمانکرد سەرەتای هەر عاشق بوونێك لەنەزەرەوە دەست پێ دەکاتو دواتر پلە بەپلە تاوانەکان بەرزدەبنەوە تاکو دەگاتە زیناو داوێن پیسی ، جگە لەهەموو ئەمانەش من بەپێویستم زانی ئەو نوسینە لەسەر کتێبی (عیشق لەنێوان عەقڵو ئاییندا)ی بەڕێز (قانع خورشید)بنوسم جگە لەوەش خوانەخواستە من هیچ تەشهیرێك بەو برا ئازیزە ناکەم هەرچەندە لەنزیکەوە یەکتریش ناناسین بەڵام تکام لەو برایە ئەوەیە تەنها شتی جوانو بەبەڵگە بخاتە ڕوو خودای گەورەش لەتاوانو هەڵەکانی منو ئەویش ببورێت.

لەکۆتایی دا داوام لەپەروەردگاری مەزنو خاوەن گەردوون ئەوەیە سەرەتا منو دواتر ئێوەی بەڕێزیش لەو تاوانە بەدووربگرێتو ڕەوشتو ئاکاری موسوڵمانەمان بەنسیب بکاتو دوورمان بخاتەوە لەهەموو شتێك کە ئەو پێی ناڕازی یە ، وە ئەم نامیلکەیەش هەرچی تەواوی یەکی تێدا هەبوو گومانی تێدا نیە ئەوە فەزڵی خودایە بەسەرمەوەو لەڕۆژی دواییدا موحاسەبەی لەسەر دەکرێمو هەر کەمو کورییەکیشی تێدابوو ئەوا نەفسی خۆمە کە بەهەڵەمدا دەباتو گومانی تێدا نی یە لەدواڕۆژدا لەسەری سزا دەدرێم ، هەربۆیە ئیمامی عەلی (ڕەزای خوای لێبێت) کاتێك دەپاڕایەوە لەخودای

گەورە دەیفەرموو " ئەی پەروەردگار خراپەکانی من هیچ کات زیانت پێ ناگەیەنێت ، وە ڕەحمەتو میهرەبانیت بۆمن هیچ کات لەتۆ کەم ناکاتەوە ، بۆیە ئەی پەروەردگار لێم خۆش بە لەوەی زیانت پێناگەیەنێتو پێم ببەخشە لەو شتەی لەتۆ کەم ناکاتەوە ". وە ئێوەی بەڕێزیش ڕەزیلی مەکەن لەدوعای خێر بۆمانو بۆ هەموو ئیمانداریکی دیکەش .

وأخر دعوانا أن الحمدلله رب العالمين
والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى أله وصحبه وسلم أجمعين

بەپشتیوانی خودا ئەم نامیلکەیەش کۆتایی پێهات

نـــوسیـــنی

هیـــوا محـــمد مجیـــد (هیوا زیرەك)

کەلار _ یەك شەممە / ٢_٢_١٤٣٢ی کۆچی

٩_١_٢٠١١ زایینی

نوسنی
هیـــوا زیرەك
پێداچوونەوەی
مامۆستا عەدنان بارام کەلاری
ماڵپەڕی فەرموودە
هەمیشە لەگەڵمان بن بۆئەوەیی بگەین بەڕێگا ڕاستەکەیي خوای پەروەردگار بەمەنهەجی قورئان وسونەت
دووربوون لەشیرك و شتەداهێنراوەکان

www.fermude.com